

30833! ప్రతిదినము పకటింపబడును.

VOL. I. చెన్న పట్టణము 1914 వం. నవంబరు నెల 24 వ తేది మంగళవారము No. 219
నంపుటము ౧ ఆనందనామ సంవత్సర మాస్తిక శుక్ల పక్షమి 2. నంచిక ౨౧౯

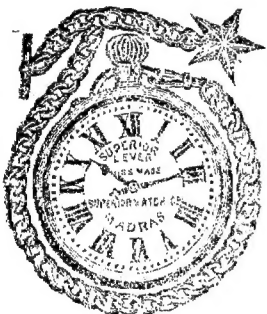
అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము
ప్రతివారము వేలకు వేలు విక్రయము.
సీసా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే
తలనొప్పుల మాన్పును. వాయువు పోట్ల బాపుత.
పార్శ్వపు నొప్పుల బారజోలును. పోట్ల పోగొట్టును
వనమూలికలచే హిందూజాతమును
తయారుచేయబడు మంచియందు.
దువాసనగలిగియుండును.
దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.
కంచభావచీటి చూచికొనిన మోసము గలదు

అమృతాంజనము డిప్లో, నెం. 109, ఫోర్టు జాంబాయి. తేక, 6, 7 తంబు కెట్టిసిడి, బార్బిటమ్. ప్రధాను.

సుప్రీయర్ లిఫ్ట్ బ్రాండులువాచ్.

గొలుసుతో సహా ధర రూ. 0-0-0. పోస్టేజీ 0-4-0.
దీనికి ౬ సంవత్సరముల గ్యారంటీ గలదు.

ఈ గడియారము ఉయ్యాలిమిడి
మాకంపెని చేరు ఎజ్జెనిసిరా
లో ముద్రింపబడి యుండును.
ఇది చూచుట కంజమై తలచీగ
మును, డబ్బుప్రాఫిట్లను గాను
దూమునుగలిగి మొరటుపనులతో
దగియుండును. పెట్టెమూత లో
భాగమున గ్యారంటీ చీటి అతి
కించి యుండును. సీమ నుండి

మాత్ర తయారుచేయబడినది గాన నెవరియొద్దను చక్కదు.
ఒకరొక్కరును చీయురును తలంపుతో తప్పుచు వెలనంది
తిమి. చాలకాలము పనిచేయునట్టి, స్వల్ప ధరగల గడి
యార మిదియొకటియని యనుభవమున జెలియను. ఇదివఱ
కేక గడియారములు భర్తయి యొగ్గతొప్పతిముల నంది
యున్నది. ఒకటి తెప్పించి చూడుడు. మాపట్టణముననే యాకే
కులు కొని సంకెసిందిగనక, నేణుమాట తెండుటకే
సుప్రీయర్ వాచ్ కంపెని, పోర్టుబాక్సు నెం 157, మద్రాస్

అద్భుతమైన కథలు.

వరసియాపగటి వినోదకథలు	1	4	0
లిల్లా, లేక సురేంద్రనాథముని	1	4	0
జగదేకరంధ	0	10	0
సునోరను	0	10	0
సునోరవరాంధ	0	4	0
కేసరి	0	4	0
మధురవాణి	0	4	0
తిండిసోడుకాసును	0	4	0
మదనమాలిని (ద్రావు)	0	8	0
శ్రీమద్రామానుజము (నాటకము)	0	12	0
కూమానవల్లి	0	8	0
నంద్రకాంత	0	6	0
కథలు సాకాంత్రము	1	8	0

మూలీలాసము :—

మధురవాణి పుస్తకాలయము

25 న్యూస్పాస్టిక్,
మద్రాసు.

అమృతసంజీవి.

దీని ప్రభావవత్సవము. ఇది భూతకేతపిచాచము
లను, కలరా, పోట్లకము మున్నగు అంటువ్యాధులను బార
జోలి బలము ముఖము ఉల్లాహమునొసంగు క్షణాయుధము
కంటిది. ఒకసంజీవిని తెప్పించి వీనిభరితమును చూడును.
వల రూ. 0-12-0లు; మూడు సంజీవులు రూ. 2-0-0లు. ఈ
పత్రిక చందాదారులకు రూ. 0-8-0లు మాత్రమే. మూడు
సంజీవులు రూ. 1-2-0 లు.

నాటిసంహార.

కొందరు నారికురుపులకు, మందులేని తలచెదరు
ఇది కేవలము పిచ్చిభ్రమ. మేము సాతనముగా వనమూలికల
చేతను, ధరగల సుప్రసిద్ధమైన వస్తువుల లోదను నారికురుపు
పుట్టుకుండుటకు యీ నారిసంహారిని తయారుచేసితిమి. ఈ
మందు నారికురుపునకు చేసిన పదిసంవత్సరములవరకునారికురుపు
పుట్టినపుట్టిన ధృవముగా చెప్పగలము. ఇది ప్రతికుటుంబము
నను ఉండవలసిన మందు. ఆశేతులు దీని గుణమును పరీక్షించి
సుఖము పొందియున్నారు. డబ్బీ 1కి రూ. 0-10-0 లు; ఈ
పత్రికచందాదారులకు రూ. 0-8-0లు మాత్రమే. పోస్టేజీ ప్రత్యే
కము. ఈధరలు డిశంబరు నెల 31 తేదీ వరకు మాత్రమే.
తర్వాత ధరలు పెంచుకొనుటకును గలకు వెంటనే వ్రాయుడు.
పి. ఆర్ జనార్దనరావు, మెచ్చుట, ఒంగోలు.

ది పవత్రిక.

ప్రతిదినము 10 పుటల విషయ ముండును.

చందా సం. నకు రూ. 12-0-0, 8 మాసములకు రూ. 8-4-0.
6 మాసములకు ,, 6-4-0, 1 మాసమునకు ,, 1-2-0

క్రొంప్టన్ ఇంజనీరింగు

కంపెని, మదరాసు.
ప్రింటింగు ప్రెస్సులు,
రయిన మిల్లులు,
పిండి మిల్లులు,
నీరుతోడు యంత్రములు

మొదలగు వాటిని టిని అనివిలన గాని, గ్యాజు
వలన గాని, నూనెవలన గాని, లేక విద్యుచ్ఛక్తి
(ఎలక్ట్రిసిటీ) వలనగాని, నడపింపవలయు ననువారు

ఎస్టిమేటులకు, స్కీములకు

మాకు తప్పక వ్రాయవలసినది

మావద్ద ఎలక్ట్రికల్ సామానులు, జనరలు
ఇంజనీరింగు సామానులు విశేషముగా గలవు
మేము ఎంగల్ బర్న్స్ లూబ్రికేటింగు ఆయిలు
లకు ఏజెంటులము.

చిరునామా :—

నెం 7, ఆర్మీని యా వీ థి,
మదరాసు.

The Crompton Engineering Co.,
7, Armenian Street, MADRAS.

దైర్యకవచము.

వైర్యముగగా ఆపదలయందు మనస్సు నిలిపవలయుట. ఇట్టివైర్యము కలిగిననే మనుష్యుఁడేలోకమందైనను
సుఖముబొందును. కామక్రోధాదులు మనస్సును బాధించునేకాని సుఖమును గలుగజేయవు. వీనిని మాన్పుకొను
టకు తగినసాధనము దైర్యమేకాని కేటకాదు. ఏ మనుజునియందు ఉల్లాహము, సాహసము, వైర్యము, బుద్ధి,
శక్తి, ప్రాక్రిమము అను నీ యాఱు సౌరుషగుణములు కలవో వానికి దైవమును దొరుకును. ఈ యాఱుగుణ
ములలో వైర్యము ప్రధానము. మనుజుడు ధరింపదగిన యన్ని కవచములును ఆత్మశక్తియులచే భేదింపదగినది.
ఈ వైర్యమునేకే కవచమో యాత్మ శక్తియులకు అభేద్యము. ఈ వైర్యమును ప్రతిపాదించుటకై “అశ్వత్థామిన్
గాంగేయాత్ అశ్వత్రిన హనామః” అనేకీ జితేంద్రియఁడైన భీష్మునియొక్క చక్రము నది నులకై వ్రలి తెలిపి
యన్నది. ఇది చిన్న గ్రంథము. రూ. అణాలు 0-1-0 మాత్రమే. తపాలాబక్సులు ప్రత్యేకము.

వలయువారలు :—

ఆర్ వేంకటేశ్వర్ అండ్ కంపెనీ,

ఆనందా ముద్రాలయము, బ్రాహ్మ, మదరాస్.

శాసకవార్తలు.

శ్రీగవర్నరుగారు ఉత్తరసర్కారులలో పర్యటనము:—శ్రీగవర్నరుగారు గోదావరికృష్ణజిల్లాలలో చేయబోవు పర్యటనముయొక్క కార్యక్రమ పద్ధతి ప్రకటితమయినది. శ్రీగవర్నరుగారు కేపునాయంకొలము 5-30 గంటలకు స్పెషలు ట్రయినులో బయలుదేరి మరుసటిదిన ముదయము 7-30 గంటలకు కాకినాడచేరెదరు. అహ్మేట్ నాలుగుదినములు గడపి పిమ్మట డిశంబరు మొదటి తేదీకి రాజమహేంద్రవరమును చేరి డిశంబరు తేదీకి పోలవరమును, 4 వ తేదీకి ఏలూరును, 5 వ తేదీకి బందరును, 11 వ తేదీకి తెజనాడయు వచ్చిచేరెదరు. శ్రీగవర్నరుగారు తిరిగి డిశంబరు 12 వ తేదీ నాడుదయమున 7-30 గంటలకు స్పెషలు ట్రయినులో బయలుదేరి చెన్న పురికి వచ్చెదరు. ఆంతరంగిక కార్యదర్శిగారగు సి. ఎ. కాటరైలు ఐ. సి. ఎన్ గారును, సేనాధిపతియగు కప్తాను డబ్లియం ఎన్. యి. మసీగారును, శ్రీగవర్నరుగారి 2లమును, చక్రవర్తుడగు కపాను భాస్కరుగారును శ్రీగవర్నరుగారిని వెంటబడించెదరు.

అంగుళ తగ్గు బాటు విషరము.

మలబారు వివాహ ప్రితీయ శాసనమును గూర్చియు
మలబారు పంపకపు వారసత్వపు శాసనములను గూర్చియు
1908-వ సం॥పు మదరాసు ఎన్టీయూ లాండు ఆర్డు సవరణ
శాసనమును గూర్చియు 1914 తిరుపతి కేవలశాసన మొక్కలు
బిల్లును గూర్చియు 1914 మదరాసు రివిరేషను బిల్లును
గూర్చియు కొన్ని యుత్తరములు చవిపెట్టవలె కార్యదర్శి గారు
నుడిపిరి.

సారాయి దుకాణ దారులు.

2-4-14 న 31 వ శతాబ్దమున గల సమాధాన సందర్భమున గూర్చి సం. 1875 ను 9-6-14 తేదీగల 22 ను సభ్యుల యెదుట కార్యదర్శిగా రుచిరి. 1912-13 సంవత్సరములో అనంతరే త్రాగి కే. వెంకటయ్య వారికి మరల సభ్యులయ్యిరి.

సంఘసంబంధనల సవరణము.

కాననసభా నిబంధనలలో 67-68 నిబంధనల నిల్పున రంపకలెని గా. అద్యక్షులు జనరలుగారు ప్రతిపాదించిరి. 67 కానన సభ జరిగిన వెంటనే సభావిషయముల నిర్ణయించి వివరముగా రాజధాని కేజులలో కార్యదర్శిగారు ప్రకటింపవలయును. 68. కృష్ణప్రభులలోనోక శుద్ధ ప్రతి సభాభవమున నుంచబడవలెను. ఈ విషయమున గూర్చి చెప్పిన ప్రస్తుతము సభావివర సంగ్రహమును మాత్ర మధ్యక్షుని చేవ్రాలతో సంచుచున్నారనియు ఇక ముందటించ బనిలేదనియు అచ్చు ప్రతి సభ్యులకు బయిండుచేయించి యుంచదగునని యును ఆయన నుడివరి. దానిని ప్రాన్నిసగారు బలపరిచిరి.

రజస్వలా వివాహము

రజస్వలై సమీక్షుట హిందూమతమునందలి శ్రీలంకేసి కొనిన వివాహములు న్యాయశాస్త్ర ఒప్పులేదుగనని స్పష్టపరచుట కొకచట్టమును ప్రవేశపెట్ట ననునట్టి నోసంగవలెనని గా. వి. యస్. శ్రీనివాసశాస్త్రుగారు వేడిరి. "నాగరకము కేవలమైన హిందవ సంఘమున సభ్యులగునదుపాయమును కలిగించుటకు నేనిప్పుడు పాదించుచున్న చట్టము సహజకార కాగలదు. బ్రాహ్మణులలోను బ్రాహ్మణాచారము కలంబించెను బ్రాహ్మణత్వమును హిందువులలోను గల రజస్వలా క్షూర్వ వివాహములు హిందూబాలియొక్క మానసికకారీరకత్వము క్షీణించుటకు ముఖ్యకారణముగ నున్నది. అతిచాల్యవివాహాపరితము బాలింతలనుసంఘము మితిమీరి వెరిగిపోవుచున్నది. అతిచాల్యవివాహాచారమువలన చిన్నతనము నందే బాలికల విద్యాభ్యాస పరిమితి ముగింపబడవలసివచ్చుచున్నది. వరకట్నములను తుచ్చుకొను సాంప్రదాయము ప్రబలుటవలన కన్యకల వివాహాచారము ప్రమాణము వెనుకటికన్న హెచ్చింపబడి క్రమక్రమముగ రజస్వలాప్రాయవరకును వచ్చియున్నదిగాని యిచట మరీయొకని రోధము పొబలముగ తలచుచున్నది. ఈ సంఘాచారము నుత్తరంపగుటకు క్షేత్రకాలురగు సంఘసంస్కర్తలగుడ సామర్థ్యము చాలనివారుగానున్నారు. హిందూధర్మశాస్త్రములలో చాలశాస్త్రము లీరజస్వలా వివాహముల నంగీకరించినవి. హిందవులలో విశ్వాసములగు మేధావులందరుగూడ వీని నామోదించియున్నారు. ప్రస్తుతము నే నాచట్టమును ప్రవేశపెట్టుటకుమాత్రమే మీయనుమతిని వేడుచున్నాను. ప్రస్తుతమున్న సాంఘికకక్షాస్పృతి నిబంధనలవలన రజస్వలగువరకునుతమకేంద్రంబెంద్రులను నిలిపియుంచుటకు తలదండ్రు లనుపద్ధతులుగానున్నారు. న్యాయస్థానములయందు రజస్వలావివాహములు శాస్త్రీయములని పరిగణింపబడెనయను అట్టివివాహమువలన కలిగిన బిడ్డలు గూడ శాస్త్రీయులగు వారనులగురా కాదా యనువిషయముగూడ సందేహస్పదమే యనియును న్యాయశాస్త్రము సంక్షిప్తక ప్రజ్ఞాయతులగువారుగూడ చెప్పియున్నారా సంకతిసందర్భముల నాలోచించి నప్పుడు సంస్కరణ యంతరమున వ్యాపించియున్న ప్రస్తుత సమయమునందు రజస్వలా వివాహముల శాస్త్రీయములని ఏ న్యాయస్థానము వారును గూడ తీర్మానింపని చాలుంది న్యాయవాదులు చెప్పియున్నారు. ఈ శ్రోత్రమాధునకు ప్రస్తుతాచారము విరుద్ధముగానున్నదిగాన న్యాయశాస్త్ర సంబంధముగు సంశయముంతయు నివారంపబడవలెనని హైకోర్టులోని న్యాయమూర్తులలో హైందవులగు వారందరు నేకాభిప్రాయం లగుచున్నారు. ఈచట్టము కేవల మంగికార కాననముగాని నిర్బంధకాననము గాదు. కాన ప్రస్తుతముందు జరుగుచున్న యాచారమున కిందువలన నెట్టినిరోధమును కలుగుట కవకాశములేదు. ఈకానన మామోదాపబడినంతమాత్రమున భూమ్యాకాశముల తల్లికిందులగునని నానాభిప్రాయముగాదు. కాని దీనిని బహుజనులు సహృదయభావముగ గ్రహింతురు. అని శాస్త్రీగారు నుడివరి.

గా. కే. ఆర్. వి. శ్రీనివాసశాస్త్రుగారు దానిని బలపరచుచు "ఇక కేవల మనుమతినోసంగు కాననము, దీవలన నెవ్వరికినూడ నెట్టిభాధయును కలుగనెరదు. ఇట్టికాననము లేకుండుటచే సంఘసంస్కర్తల కాగ్రముల కంతరాము కలుగుచున్నదని నుడివరి.

వి. వి. నరసింహయ్యగారుగట్టునుడివరి:— "అనంతర సభ్యులు కాననములను ప్రతిపాదించుటయే యరుదు. అట్టివో నొకయనంతర సభ్యుడు మరియొక సభ్యునికి వ్యతిరేకముగ నుడువుట కూడదను తలంపుతో మాత్రమే నేనీ చట్టమునకు నాయనుమతి నొసంగితిని. కాని ప్రజలలో చాలమంది దీనికి వ్యతిరేకాభిప్రాయములుగా నున్నారు. కాని యాకాననము ప్రకటింపబడుటకును పిమ్మట దానియంతా నుచితిములను గూర్చిచర్చింప బడుటకునా చట్టమునంతమును లేదు.

గా. సర్వహర్షులు అర్జునగారు. దొరతనమువారి పక్షమున వేచియాకాననమునకు వ్యతిరేకముకామని నుడువుచున్నాను. కాననమును మామనరకును దాని యాచిత్యవాచిత్యములను గూర్చి మేము చర్చింపవలయు. మాకిది చేరగనే దానిని ప్రకటించి ప్రజలవిమర్శనమును నిరీక్షించెదమని స్టూ అర్జునగారు నుడివరి.

గా. మోచెర్ల రామచంద్రారావుగారు. ఆకాననమును స్థిరపరచుచు నిటుల నుడివరి. "జనాభిప్రాయమును గుణ్యముగ నే కాననములను చేయుట యాచారమై యున్నను అది కలాకాననముగ నేర్పబడవలెననిర్బంధములేదు. ఒక్కొక్కసారిజనాభిప్రాయ స్వీకరణమునకు మునున్న కానన నిర్మాణము జరుగుచుండెను. రజస్వలా వివాహములు కోరడదగినవి కావని యును బాలియొక్క సాంఘిక శాస్త్రకాశ్యవృద్ధి కట్టి కానన మనుకూలము కాదనియును నరసింహయ్యగారు మాచించి యుండెను. ఇట్టియాచార మిదవరకు లేకుండుటచేసిది శాస్త్రీయముగానా కాదా యను విషయమున చాలవోట్ల సభ్యులకు నపనమృతము కలదని మామింపబడినది. ఈ కాననము అంగీకరింప దివో సంతానముయొక్క హక్కులనుగూర్చిన సంతానములన్నియును పూర్తిగా నివారణముగను. రజస్వలా వివాహము శాస్త్రీయముకాదను సందియము కలుగుటవలన సట్టి వివాహమును చేసికొనటకు మొదట ప్రయత్నించినవారు తమ ప్రయత్నములను మామకొనిన సందర్భముకటి నేను బాగుగా నెరుగుదును. రజస్వలా వివాహములవలన గలిగిన సంతానముయొక్క హక్కులను స్థిరపరచు విషయము న్యాయస్థానములకు వదలరాదు. ఇప్పుడు మాచించబడిన కాననము కేవలముమాత్రమే పంథాగాదు. ఇట్టికాననము ఇదివరకు సార్వభౌమిక కానననిర్మాణ సభలోను పంజాబుకానన నిర్మాణసభలోనుకూడ నంగీకరింపబడినవి నుడివరి.

ఈకాననమును స్థిరపరచుచు రికచెండు. జి. కె. ప్రియద్రుగారు గూడగట్టునుడివరి. ఈకాననచర్చ ప్రత్యేకముగ నీసంఘములోని హైందవసభ్యులకే వదలదగినదనితలపబడినను సంఘ సంస్కరణాను కూలములగు నిట్టి కాననములను (వానివలన గలుగు లాభమెంత స్వల్పమైన వైననుగూడ ఆమోదింపట దూరమునుండి తిక్కులు నుండియు వేకాభివృద్ధిని కోరుచుండు విదేశీయులుగూడ చాలసంతోష పూర్వకముగ స్వీకరింతురని నేను చెప్పినవోడి కొంతలాభము కలిగింపగలవని తలంచుచున్నాను. ఇంత ముఖ్యముగు నీవిషయమున కాననము చేయుటకుండ సంస్కరణము కానేరదా? దీనికిగూడ కానన మనసరమా? యని విచేకియలలో కొంతమంది వింత నొందుట సహజము. ఏమనిన నీకాననమువలన కోరబడెను ఫలితము యొక్కియొక్కిమరియును సహజమనియును ప్రతిపాదించి తోపకమానదు. కాని అట్టికానన మనసరమని హైకోర్టునందలి న్యాయమూర్తులంద రభిప్రాయ పడినప్పుడును, తగిన వయసునచ్చువారును తమకేంద్రంబెంద్రులను నిలిపియుంచుట యశాస్త్రీయమును సందియమువలన తలదండ్రులు తమకోర్కెలకు వ్యతిరేకముగ చేయవలసి వచ్చుచున్నపుడును ఈచట్టమువలన మాచించబడినదీతి నిందులకు తగిన కారణముకలదనియే చెప్పవచ్చును. సందియము చాల ననర్థదాయకము. నిజముగు సభివృద్ధి కది నానకారణముగనున్నది. ఈ కాననమువలన నెవ్వరికినీ నష్టమేమియునులేదు. కాని సంస్కరణమార్గ మకలంకంబగుచు తాముటులచేసినవో గలుగు ఫలితములనుగూర్చి సందియమున నాగులాడువారికి మాత్రము చాల సహానుకారి గానుండునని నెట్టెంద్రుగారు నుడివరి.

గా. వి. యస్. శ్రీనివాసశాస్త్రుగారు దీనిని స్థిరపరచుచు ఈకానన నిర్మాణమునందు సంఘసంస్కరణముతో నెట్టి సంబంధమునులేదు. సహజముగ న్యాయమున కిది ప్రాతిపదికము. కాన న్యాయవ్యతిరేక నిలయునుగ నీసభాభవమున నీసంస్కరణమునందుగల న్యాయమును సమర్థించుటకు కోరుకుచున్నదని నుడివరి.

గా. కే. పి. రామచంద్రారావుగారు దానిని బలపరచుచు సంబుద్ధిలో రజస్వలాత్వము వివాహములందు. సంబుద్ధి బ్రాహ్మణులకు రజస్వలా వివాహములు యొక్కమైనవో నితరస్థలములలోనున్న బ్రాహ్మణులకుమాత్రమేవిధేయ యొక్కిములుకాకుండును. ఇట్లు సంబు ప్రత్యేకముగ కనబడుచున్న హిందవల కితితువుల విషయమునన్న ప్రత్యేకముగు నరసింహయ్యగారి యవివాహానికి వ్యాధిమయ మంత ప్రమాదకరముకాదని నుడివరి.

గా. కేశవశ్రీ గారుగూడ నామోదింపచు ఇంతకును రాజధానియందంతటను గలిపి బ్రాహ్మణులు 10 లక్షలమంది కన్న ఎక్కుముగలేరు. వారిలో నెవరోకొందరు జ్ఞానధనులై సామాన్యముతో తమ బిడ్డలకు రజస్వలా వివాహములు చేయగోరినవో నంగికార ప్రధాన మాత్రమే యగునట్టి కాననము సభిక్షేపించుటకు కారణమేమియును కనబడదని నుడివరి.

వి. కే. గామానుగార్యులుగారు గూడ నందులకింగి కరించుచు బ్రాహ్మణుల సంఘస్థితి క్షీణగతియందున్నదనియు వంతపారంపర్యముగ ప్రాచీనకాలము నుండి వచ్చుచున్న యాచారము నింద్యమనియు శ్రీనివాసశాస్త్రీగారు వెలిబుచ్చిన యభిప్రాయములతో మాత్రమునే నేకీభవింపగోరనని నుడివరి.

పిమ్మట నాచట్టమునుగూర్చి యందరి ఓట్లను తీసికొని దాని నామోదించిరి.

మదరాసు సంకుచితస్వాతంత్ర్య కాననము.

గా. మో. రామచంద్రారావుగారు హైందవతంత్రువులు మున్నగునందు చిత్రస్వాతంత్ర్యములు గల వాసంగునిరస్వత్వ దానవిషయముక్రయాదులు చెల్లుట కొకకాననమును ప్రతిపాదించగోరి. వితంత్రువుల స్వాతంత్ర్యము సంకుచితము. వితంత్రువుల కెవరివలన సట్టి హక్కుకలిగినదో అట్టి సంతృప్త పూర్వాధికారిచేసిన ఋణముల తీర్పుమిత్త మట్టి వితంత్రువులస్వత్వము విక్రయించుటలో చిక్కులుకలుగుచున్నవి. ఆయాస్థిగోను వారికి భయకారణముకలుగుచున్నది. ఆవితంత్రువు అనంతరమున వారసుల యాస్థిరాబట్టు కొనగలరు గాన నీచిక్కు వాపుటకొక కానన మనసరమని ఆయన నుడివరి గా. వి. యస్. శ్రీనివాసశాస్త్రీగారు దీనిని బలపరిచిరి.

హైందవకుటుంబ విభాగ కాననము.

గా. గామచంద్రారావుగారు. అవిభక్తకుటుంబములలో నొకకు తనవాటాను పంచుకొనగోరినవో చిక్కులేకుండ నుండుటకొక కాననమును ప్రతిపాదించుట కనుమతించగోరి. ప్రస్తుతముక వాటాదారులైన వాటానునమ్ముకొనుట కనుకూలములేకుండ నున్నదనినుడివరి. దానిని గా. నరసింహయ్యగారు బలపరిచిరి. ఈకాననమునగూడ జనాభిప్రాయము గ్రహింపబడిన పిమ్మట వెనుకటి 2 బిల్లులతోపాటు గవర్నరు జనరలుగారి యనుమతిని వడయుటకు పంపబడవలెనని దొరతనమువారి పక్షమున సర్వహర్షులు స్టూ అర్జునగారు నుడివరి. ఈకాననమును బహుశాశ్రోత్రో సవరింపవలెనని కే. రామయ్యగారు నుడివరి. పిమ్మట నావిషయ మామోదంపబడినది.

కెన్నపురి డిసెంబరు 11 కేవలము బిల్లు. 1914

గా. పి. కే. కార్యుగారు.

ఈకాననమునుగూర్చి నెలకొనవలసిన బ్రాహ్మణసోద్రుల నెదుటపెట్టి బిల్లును రిపోర్టును సభివృద్ధిచేసికొరి. ప్రాన్నిసగారు దానిని బలపరిచిరి. దాని సంకుచితకాననములో కొంత సవరణ జరుగవలెనని రామచంద్రారావుగారు నుడివరి. ఏ యస్. శ్రీనివాసశాస్త్రీగారు దానిని బలపరిచిరి. ఆనంతర అంగీకరింప నీలులేదని కార్యుగారు నుడివరి. నోట్లుచేయగ సవరణనిలువలేదు. అబిల్లుకాననముచేయబడినది.

మదరాసు లిన్కన్ నెంబెరు ఆఫీసర్లు ఆర్టు.

1857 న సంవత్సరమునందలి యాకాననమును సవరింపవలెనని ఏ. జి. కార్యుగారు నుడివరి. డిప్యూటీ ప్రాన్నిసగారు దానిని బలపరిచిరి. దానిని చువుట కందరంగీకరించిరి. దాని నెలకొనవలసిన పంపబడ నెక్సరలేదని యంగీకరించిరి. ఆకాననమును సోమచారమువలనను నిలువదగునని రామచంద్రారావుగారు కోరుటచే అట్లు నిలుపుచేయబడినది.

తిరుపతి దేవస్థానము బిల్లు.

ఈ బిల్లును గా. వి. యస్. శ్రీనివాసశాస్త్రీగారు ప్రవేశపెట్టి చదువుటకు కోరి. ఇప్పుడు న్యాయమూర్తులుగానున్న గా. కేశవశ్రీగారు ఈ సాలన కారణమున నిట్టిబిల్లును

కనుమలింపగోరిరి. సంఘమువారసునుతివోసంగిరి. తిరుపతి, తిరుమల దేవస్థానముల యాదాయములలోని నిలువ సొమ్ముతో ఆ దేవస్థానముల విచారణ కర్తగాను కొన్ని సంవత్సరముల నుండి రెండు పాతకాలలను పోషించుచుండిరి. 1912 లో ఆ దేవస్థానములను హైకోర్టువారు పరిపాలింపగోరిరి. అప్పుడా రి పాతకాలలను గూడ పోషింపవలెనని హైకోర్టువారిని ప్రార్థించు బడినది. గాని అట్లుపయోగించుట న్యాయముగాదని హైకోర్టువారు తీర్మానించిరి. అందువలన మహాత్ముగారా పాతకాలల పరిపాలనమును వదలుకొనిరి. ఇప్పుడా పాతకాలలు నిర్వాహమున నున్నవి. ప్రజలే వారిని పాలించుచున్నారు. కేవలము యాత్రికులవలననే యీ దేవస్థానములకు సొమ్ము యా 700,000 యలు వచ్చును. దేవాదాయములలో చేయబడవలసిన పనుల నిర్వహణ విపులముగా నున్నది. ఈ యాత్రికా దాయములలో చాల భాగము మహాత్ముగారి యాధీనమందును. బొంబాయిలో దేవాదాయముతో ప్రంజు ఇంగ్లీషు పాతకాలలు పోషింపబడుచున్నవి చెన్నపురిలో పచ్చయప్పగారి ధర్మాదాయముతో నొక ఇంగ్లీషుపాతకాల జరుపబడుచున్నది. గతకాలమున దేవాదాయములతో జనోపయోగ కార్యములు చేయుట దోషముగాదని నిశ్చయింపబడినది. పాతకాలలు జనోపయోగకర విషయములలోనివేయగును. ఈదాయముల నిలువసొమ్ముతో జనోపయోగకరములగు కలనను చేయవలెనని ఇండియా దొరత్వమువారుగూడ తీర్మానించిరి. పూర్తిగా నీవిషయము వాసింపబడినో హైకోర్టు వాగ్దాని తీర్మానించి యుండదు. కొద్దివారి తీర్మానముకన్న కాననీర్వాణము బలీయము. కొంతకాలమునుండి యాట్లెట్లు ప్రకటింపబడుచున్నది కొద్దిమందిమాత్రము వీనికి కృతీరేఖలుగా నున్నారగాని పెక్కుమంది అనుకూలరుగా నున్నారు. అనేకసభలలోను ప్రతికలలోను ఆమోదము తెలుపబడియున్నది రాజమహేంద్రవరమున జరుపబడిన మహాసభలోగూడ ఆమోదింప బడినది. ఈ ధనముతో నేర్పరపబడుచున్న పాతకాలలు కేవలముపత పాతకాలలుగావని ప్రతికఠులవాదము. ఇది నిజమేగాని నీవిలో నొకగంటకాలము మరలిద్య నేర్పబడుచున్నది. కాన నీట్లు సంకీర్ణింపగోరెదనని శ్రీనివాస శాస్త్రిగారు గోరిరి. ఏ. యస్. కృష్ణారావుగారు దానిని బలపరచిరి ప్రభుత్వపక్షమున ఏ. యస్. వీరస్వామయ్యగారు తమ యంగీకారమును తెలిపిరి. కే. రామయ్యగారు స్థిరపరచిరి. ఈపాతకాలలు కొన్ని సంవత్సరములనుండి జరుపబడుచున్నవి కాన వాకిందుల కాత్మేషణములేదు గాని దీని నాధారముగ చేసికొని దేవాదాయముల నిలువసొమ్మును విద్యాభివృద్ధికియున వినియోగించు చుర్రము నన్నిచోట్ల నలంబింపరాదని గౌ. బి. యస్. శర్మగారు నడిచిరి.

కాననము నడువబడినది. దానిని కాననముగ చేయవలెనని శాస్త్రిగారు కోరిరి. గౌ. రామచంద్రారావుగారును రావు బహదూరు బి. కే. రామచంద్రారావుగారును బలపరచిరి ఆ కానన మందరిచే నామోదింప బడినది. (తిరుపతిలోని దేవస్థానము హిందూ హైస్కూలును తెల్లూరులోని శ్రీమహాత్ము దేవస్థానము హిందూ హైస్కూలును తిరుపతిలోని శ్రీ వేంకటేశ్వర విద్యాశాలను దేవాలయముతో కొనసాగించుట కిందు వలన సభికారము కలుగుచున్నది.)

శ్రీ రేమోగు కున్న రామను నాయనారగురు. నాయనారగురు మగణమునకు ఆతన కంటుంబముకు సంఘమువారు సామర్థ్యాని తెలుపుచున్నారని సరవరల్లు పూ ఆరుగారు నడిచిరి. పి. కేశవశర్మగారు, కే. పి. రామను మీ: నుగార, బి. రామభద్రనాయకుగారును బలపరచిరి. సభ్యులందరను లేచి: అవబడి దాని నామోదించిరి.

కచేరిలో వనిచేయు వేళలు. దీనిని బి. వి. నరసింహయ్యగారు ప్రతిపాదించిరి 11-గంటలకు పూర్వమును 5-లే: 5-గంటలకు పిమ్మటను మామూలుజాబులో నె: పూసములలో పూర్తిగాను కచ్చేరిలో పనులు జరుగగూడదనిరి అమాచల్ కెలిమర క్యారుగారు దానినిబలపరచిరి. ఏశీకార్డుగారు దొరత్వమువారి పక్షమునట్లునడిచిరి. ఇదికేవల మిచ్చే జరుపబడుటకు సాధ్యముగాదు. పనులు ని వదలగూడదు నిలువబడిన మరల నాత్మేషణలుగను కొందఱు గుమస్తాలు దిగ్భాట్లీ మే: స్ట్రీటులుగూడ కచేరిల కాలశ్యముగవచ్చి పంజరాత్రి గను గ్రామంజును చేరుచున్నారు. అట్టిపక్షికారులు ధామానకన్యకుగ కచ్చుకలన గుమస్తాల కనవ: గముగ శ్రమ గలిగించు చున్నారు. గుమస్తాల శ్రమకు మేమెరుగుదును. కచేరిలో పనిజరుపకలగోరి కేళలు పనిచేయవలసిన గుమస్తాల పనిమిలి నిర్వాహణచేయవలెనని కావచ్చుది. గుమస్తాల తెల్లపను చాలాగ్రామంజు దిగ్భాట్లీ గో: గో: క్షుం నిలిపి: విషయము రుజువైచో: తగ: వి: గుమస్తాల నెదము ఆ ట్లెట్లు ను నగలికొనుట యెంచి చూ: కేళల: గారు నడిచిరి బి. వి. చ: పి: చ: గు: గు: గారును కే: రామయ్యగారును చట్టుమునకనుకూలముగనుడువును

ప్రాంతం ఆర్డుల ననుసరింపవలెననిరి. ఆర్డుల ప్రకారమే పనిచేయవలెనని కానించుటయు సంభవముని కాన్యూగారు నడిచిరి. చట్టుము వదిలికొన బడినది.

శిస్తుముజరా.

ఈ చట్టుమును ఏ యస్ కృష్ణారావుగారు ప్రతిపాదించిరి. సర్వేచేయబడిన ఒక పొలములో కేభాగ పందైన సాగు చేయబడక పోయినప్పుడును, పంటపెట్టెమైనప్పుడు ఆభాగము తక్కువలో విదదీయబడియుండకున్నను శిస్తుముజరా యిచ్చుటకు తగినట్లు సరంపబడవలెను. ప్రస్తుతము సాగుచేయబడిన భూములకు గూడ రైతులు శిస్తునిచ్చుకొనుచున్నారు 1912-13 సంవత్సరమునకు గత 5 సంవత్సరములలో బంజరు భూమి ఎంతసాగులోనికి వచ్చినవో ఎంతసాగులేని బంజరుమీద సిస్తు వసూలుచేయబడినో దొరత్వమువారు పరికింపదగును. ఇంగ్లీషులకు సిస్తుంది ఎక్కువకావలసియుండుననియు, దగాకు అవకాశ మేర్పడు ననియును బంజరుగా విడువబడినభూమిలో కొంతకొంతవదలేదనియు నాత్మేషణములు జరుగును. అవసరమైనో సిట్టుది నెక్కువచేయవలెను. తాత్కాలికయధికారము హెచ్చుచేయవలెను. వెనుక శిస్తుముజరా అధికారముకల క్షరల: గలిగియుండెను. 1899 లో తీసివేయబడినది. కలక్టరు తమయధికారమును చక్కగావినియోగించుచున్నారని దొరత్వమువారికి తృప్తికరమయినప్పుడా యధికారమేల తీసివేయబడెను లోకొలత కొలిపించుకొని లోపమునకు రైతు: పుడవలయునా ఆ కృష్ణారావుగారు నడిచిరి. చిదింబరనాథ మొదలిగారు దానిని బలపరచుచు కలకత్తరు కట్టి యధికారము మరల నియ్యబడవలెననిరి.

అట్లట్టి సాయంకాలము 5-80 గంటలకుచే సభము గలంబడినది.

సంవారమునాడు 24-11 గంటలకు మరల సభ గూడెను.

పన్నులను ముజరాయిచ్చుట

ఈవిషయమై గౌ. ఎ. ఎస్. కృష్ణారావుగారు ప్రస్తావనకు వచ్చిన తీర్మానమును గురించిన చర్చ మరల ప్రారంభింపబడినది.

గౌ. ఎ. కుబ్జరాయలరెడ్డిగారు అవగర్లు, ఈతీర్మానమును బలపరచుచు నీకిందితీరు ప్రసంగించి కొంతభూమిని వీడుగా పెట్టుకొనిన రైతుయొక్కయు, లేదా, తనకలివిగాని కారణములకు ఫలముగ పైసపెట్టమైన రయతుయొక్కయు మేలును కొనవలెదల, యాతీర్మానము వ్యవసాయదారులకు చాలముఖ్యమును, ఉపయోగకారియు నగుచున్నది. ఒకపట్టాలోలేరియుండి ప్రత్యేకముగ విభజింపబడిన ప్రదేశమునకు చెల్లించ వలసినపన్ను ముజరాయిచ్చునటుల చేయుటకై యాతీర్మానములో కొరబడియున్నది. తి: భూమిలో కేభాగమున వైరుచేడి తనకువ్యయవచ్చునో రైతు మున్నందుగ నెఱుగజాలడి, అవసరమునబట్టి అడు ముజరారు ద ర భా గు పెట్టుకొనవలసి వచ్చుచున్నది ఇట్టిసందర్భములలోముజరాయెట్లు నిరాకరించుటకు వీలగునో సులభముగగ్రహింపవలెవిగాదు. దీనిని దొరత్వమువారు దీక్షముగ నాలోచించదగినది. అరి ప్రసంగించి, ముజరా విషయమై యే: వడియుండు నిబంధనలను గురించి వీరు వి: కే: ముగ చర్చించిరి.

గౌ. సి. వి. ఎస్. నరసింహరాజుగారు:—నేను విశాఖ జిల్లానుండి వచ్చుచున్నాను. అచ్చట కైర్లు ఫలింపక చెడిపోవు సందర్భము పలుమరు తటస్థించును. కైర్లు చక్కగ ఫలించుట చాల అరుదు. కాబట్టి ప్రస్తావనలోనుండు ముజరా విషయమై నేను న్యాయవివ భూ: గముగ మాటలాడగలను. వ్యవసాయముచేయు రైతుల కీ ము జ రా విషయము చాల ముఖ్యము. కాబట్టి, యా తీర్మానము క్రిమముగ నాలోచించబడవలయునని ప్రార్థి చుచున్నాను.

గౌ. ఎ. జి. కార్డుగారు:—వీరు దొరత్వమువారి పక్షమున మాట లాడిరి. ముజరావిషయమే వెనుకటి రెండు సంవత్సరములలోను రెండుతీర్మానములు ప్రసాదించబడి: వి. వారి మార్గమునె యిచ్చు డీతీర్మా ముగూడ ప్రస్తావనకు లేబడి యున్నది. వెనుకటి రెండు తీర్మానములలో ముడిటిది ప్రస్తావనకు వచ్చినపుడు కైర్లు ఎండిపోయినపుడు పన్ను ముజరాయిచ్చించుకొనుటకు రైతులకు న్యాయకాస్తానుసారము హక్కు గలదని వాదింపబడినది. ఫలితము మా మూలులో మూడింట నొక భాగము సకన్న తక్కువగ నేర్పడిన పుడు పన్ను వ బాయి య్యవలయునని రెండరసారి వాద: పబడినది. పన్నుకు సభికారియా: యెక్కుండ:ంత తీర్మానములో రైతు: గుములం దేభాగమున పైస రెండిపోవుచున్నో ఆభాగమును పన్ను ముజరాయిచ్చించవలయునని ప్రస్తావన: చేడి యున్నది. అట్టివింధనయుండుటకు పన్నెముకా:ణ మేమయి క బడినది. 1860 సంవత్సరమునకును పూర్వముగా నక్క: పనులు శాస్త్రవిషయముల ననుసరించి గాంజునిగా, అసంత: కము మదలు స్క్రి మంర యు శాస్త్రీ: పదము: ననుసరి యేర్పరచబడినది. పన్ను: విధించుటలో ఫలితములు ఫలితులు, ఎండిపోవు

ట, మున్నగు సందర్భము లన్నియు గమనింపబడి, లెక్కలే గాటుచేసికొని, సకలున యంతయు నిర్ణయింపబడినది. దొరత్వమువారు పన్నులలేట్లు. తగ్గించుమి త్తము చాలవఱకు త్రోసివేసిరి. కాబట్టి, రైతుచేయవలసిన దేమనగా, సారవంతముకాని భూమిని ప్రత్యే: పరచి, గానిబోలిమానుకొని, పన్ను ముజరా కొరవలయును. అట్టి ప్రదేశములైన పన్నును కాశ్యతముగ ముజరాచేసికొనవలయును. ఈపని రెవిన్యూయిలాకాతాచేదారిఉద్వోగస్థలయధీశమునుండ, యాతీర్మానము నంగీకరించితిమేని వారు స్వలభాపేక్షనులొనై యిన్యాయప్రకర్తనమునకు లోబడుదురు. ఫలితము రెండి పోయిన సంవత్సరములలో ముజరాకొరయను పెట్టుకొనబడు దగభాగ్యులకు అడ్డగించుట అసాధ్యము. ఈ తీర్మానము నంగీకరించినయెడల, ఇది రెవిన్యూపద్ధతికి గొప్ప లోపముగ పరిణమిల్లును. ఇట్టితీర్మానము ఆంగీకరింపబడెనేని, గవర్న మెంటు రెవిన్యూయిలాకాతు లోపమేర్పడి, తద్వారా, దొరత్వమువారి ఆదాయమునకు భంగము కలుగును. రెవిన్యూ ఆదాయమునకు ముఖ్యముగ మార్గమును గురించిన పద్ధతిలో నిట్టి క్రమ భంగమును కలిగించుటకు కొరయండువాచే తద్విషయమున తమకు గల పూ: వీ: నెఱుగవలయునని కొరయచున్నాను.

గౌ. బి. వి. నరసింహయ్యగారు:—తీర్మానమును గురించి ప్రసంగింపబూని యాకింది యభిప్రాయ మొనగిరి. వీరురైతు లే మాత్రమును దాచియుంచుకొనుటకు అవకాశ మేర్పడునంత ఆదాయము వారికి గిట్టుటలేదు. కాబట్టి, ఫలితము రెండి టైమును కలుగు సందర్భములలో కేవలమున కని వా లేమాత్ర మైనను నిలవ యుంచుకొన జాలుటకు తగినంత సౌకర్యమును కలిగించవలయును. ప్రస్తావన తీర్మానమున నూచించబడియుండు సౌకర్యమును, రెండు ఎకరముల భూమిగా, అంతకు తక్కువ భూమిగాని గల భూస్వాములైన లభింపజేయుట యుక్తమని నూచించిరి.

గౌ. కే. రామన్ మీ: న్ గారు:—ఈతీర్మానములో కొరబడియుండునది కడు: వ్యయగు న్యాయవిశేషము. రయతును, రెవిన్యూయిలాకాతాచేదారిఉద్వోగస్థలము కలసి, మా: ధము చేయుటకు ప్రాముఖ్య: అవకాశ మేర్పడవచ్చునను సమాధానము గవర్న మెంటువారి యాత్మేషణను సమర్థించునదిగాదు. దొరత్వమువారు నమ్మకముగల ఉద్వోగస్థలము నేమిం చవలయును; న్యాయప్రకర్తలను నియమించవలయును. ఈ విషయముగగురించి అప్పుడప్పుడు తీర్మానములు ప్రస్తావించబడుచున్నవి గౌ. కార్డుగారు చెప్పిరిగా? అట్లు పలుమరు తీర్మానములు వచ్చుచుండుట ఇంకలి కొరికయొక్క ప్రాముఖ్యమును, ఇందు వివరింపబడిన కొంతలు నిజమనుటను వెల్లడిచేయుచున్నది.

గౌ. బి. ఎల్. శర్మగారు:—రైతులవిషయమును గురించి దీక్షముగ నాలోచింపబడవలయును. ఒక్కతీర్మానమును పరిష్కరించుటకు అధికవ్యయవారములు ముఖ్యములుగావు.

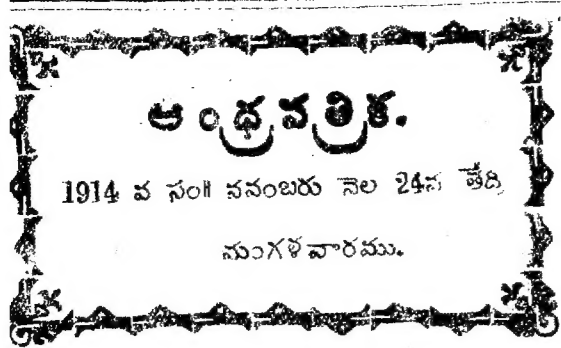
గౌ. క. రామానజాచారిగారు అవగర్లు:—పన్ను ముజరావిషయమై గౌ. కార్డుగారు చెప్పినయంతయులను వీరు బలముగ నాత్మేషించిరి; ముజరా యియ్యదగిన విస్తీ: మొక్క ఎకరాగా నిర్ణయించినది చాలదనిరి.

గౌ. రామచంద్రారావుగారు:—గౌ. కార్డుగారు శ్రుతపగచిన ఆత్మేషణలు తీర్మా: మునందలి ముఖ్యాంశములకు సమాధానముగావు ఆయాకాలములకు తగినటుల పన్ను ముజరా ఇచ్చు విషయమున పొలములు పంచబడవలయునా? ఎంతభాగము ప్రత్యే: పరచబడవలయును? అవవిషయములను మాత్ర మెక్కుసందర్భమునవిచారించవలయును. ఇంతకన్న నెక్కువగపన్నులముజరావిషయమునకుసంబంధించినపూర్వోక్తర: చరిత్రనంతయు నెమర్పించుట యాతీర్మానముయొక్క పనిగాదు.

గౌ. ఎ. ఎస్. కృష్ణారావుగారు:—రైతు లెంత గాగక్షక్ష, ఎంత చురుకునముగ పనిచేసినను, ప్రత్యేకముగ విభజింపబడిన పొలములమీద పన్ను ముజరా పొందజాలకున్నార కాబట్టి, సాధ్యమైనంతరీతిలో నిబంధనలను సవరించవలయును.

గౌ. ఎ. జి. కార్డుగారు:—ఆయాకాలమునకు తగిన ముజరాలను పొందువిషయమున రైతుల కేర్పడియుండు సౌకర్యములను పద్ధతీయనలయునను దొరత్వమువారి యభిప్రాయముని నాయభిప్రాయము కొదు 1861-వ సం॥ము మొదలు ప్రదేశ పెట్టబడి యప్పు డులులలో ముజరా నియమముల కన్న నెక్కువ సౌకర్యములను కలిగించుటకు దొరత్వమువారు కృపింశ్యులై నుంపెదనని చెప్పి నీగా రెవిన్యూ యిలా: లలో కెక్కుని అనుభవము గల కంం: పుంర గారి రిపోర్టును నూచి చి, యిప్పుటి తీర్మానము కంటెలి కొంత నంగీకరించుటలో గల కష్టములను, అనుభవ భూ: గము లగు నిదర్శనములతోడ, కేళవ: చిరి పిమ్మట, ఈ తీర్మానమును గురించి ట్లు పుచ్చుకొనగా, తీర్మాన మెంటుమి జేందెను.

సాంఘిక శాసననిర్మాణము.

ప్రభుత్వమువారు బహుకాలము మన సాంఘిక విషయములయందును మతవిషయములయందును తటస్థముగా నుండుమను నుద్దేశమును ప్రకటించుచుండిరి. ఇప్పటికిని ఆ యభిప్రాయమునే విశేషముగా కలవారయ్యెయున్నారు. కాని యిటీవల మన శాసననిర్మాణసభలు వైరశ్యమునంది మన ప్రతినిధు లవ్వారలో గూర్చిని క్రొత్త తీర్మానములును బిల్లులును సుప్రకమింప నారంభించిన వెనుక పూర్వముం త గట్టిగా ప్రభుత్వమువారు మిన్నక తటస్థముగా నుండుటకు వీలులేని సందర్భము లేర్పడుచున్నవి. ఇండియా శాసననిర్మాణ సభలోనికి భూమిద్రవాధ బాసుగారు సి వి ల్ మ్యారేజిబిల్లును ప్రవేశ పెట్టినపుడు దేశమున సంక్షోభము పూర్వాచారపరాయణులచే నెక్కువగా కలుగుచున్నదని తలంచి కాబోలును ప్రభుత్వమువారు తటస్థముగా నుండినోయి యా బిల్లునకు మౌనము లేకుండ జేసిరి. ఆ బిల్లువిషయమున పూర్ణవ్యతిరేక భావ ముండుటకు వీలుండినదిగావున దానికి నాగతి ప్రథమతఃపట్టెను. అంత వ్యతిరేక భావమును పురికొల్పినట్టియు రమారమి తద్విషయకాసక్తికల ప్రజల యనుమోదము సందగలవియునగు విషయములు మన శాసననిర్మాణసభలో నిప్పటి సమావేశమున నాగోచరముగిరికి వచ్చి యున్నవి. అందు మొదటిది తిరుపతి దేవస్థానములబిల్లు. తిరుపతిమహాంతు బహుకాలముగా తిరుపతిదేవస్థానముపై వచ్చుచు బడి ఏమలక్షలలో కొంత వ్యయముపెట్టి కిరుపతియందు దొక యాంగ్లేయమధ్యమ పాఠశాలను నొక సంస్కృత పాఠశాలను వేల్చారు. సం దొకవ్యయ పాఠశాలను నిర్వహించుచుండెను. ఇటీవల హైకోర్టువారు తిరుపతి దేవస్థానముల నిర్వహణమును ఏర్పరచవచ్చినప్పుడు 1912 వ సంవత్సరమున నీవిద్యాలయములకునై దేవస్థానాదాయమును వినియోగింప నెట్లగునను సందేహమును వెలిబుచ్చిరి. అందుపై మహాంతు తానెంతో కాలము చేయుచుండిన సాయమును నిలువ వలసిన వాడయ్యెను. అంతట ప్రముఖు లందరును చేరి యాలోచించి మహాంతుగారి యనుమతి కలదనుట నెరింగి యీ శాసనము నుపక్రమింపించు వారై నారు. విద్యాదాన ముత్తమదానమని మన శాస్త్రము లుద్ఘోషించు చున్నందునను ప్రస్తుత ప్రపంచమున వట్టిమతవిద్య నిరుపయోగ కరముగనుటచేతను నీ తిరుపతిదేవస్థానములబిల్లు సునాయాసముగా నొక్క స్వల్పకాలమున శాసనమైపోయినది. తిరుపతి దేవస్థానాదాయమునకు ప్రవర్తకంపగల కారణము లితర దేవస్థానాదాయములకు ప్రవర్తకంపక పోవుట పొసగదుకదా. తిరుపతిదేవస్థానముల ఆర్థ ప్రస్తుతము సూలదృష్టికి నొక్కతిరుపతి వేల్చారుకు సంబంధించినట్లు కనుపించినను ఈ శాసనమునకు బునాదియగు భావము ముందునకు ధర్మాదాయోపయోగనిర్ణయమునకు బలముగా తోడ్పడిగలదినుట సజము. మన నాయకులు వట్టుట్టి విచిత్ర వాదచేయబడెదల నచిరకాలములో నెవ్వరొక్కరైన కై యవాధానమును ధర్మాదాయములనుండి విరల్పగలుగుదు నటకు సందేహములేదు. పాశ్చాత్య మతసంఘములెల్లయు

విద్యావ్యాపన కౌశోద్రవ్యము వెచ్చపెట్టుచు వి. మన మత ప్రతిస్థాపనలును నదేరితి నుపదేశి దేశోద్ధరణకేల సహకారులు కారాదు. నాయకులు ధర్మాదాయోపయోగ నిర్ణయమును త్వరలో చేయుచుటకు తగిన ప్రయములు విశునకచేతురని నమ్ముచున్నాము. ఇక సమావేశమున ప్రవేశ పెట్టబడియుండు రె: బిల్లు రజస్వలానంతర వివాహములు ఇది న్యాయవాదులయు న్యాయాధికారులయు : మాము దీర్చుటకే యవసరమైనది. మనదేశము నిప్పటికి నతిబాల్యవివాహములు దష్టములగుట సాధారణ నాగరకులుదరును సంగీరించియే న్నారు. ఆధికావస్థలవలన నైననేమి మరియి కారణముల వలన నగున నేమి ఇప్పటికే యెయో రజస్వలానంతర వివాహములు గుప్తము జరుగుచున్నవి బహిరంగముగాకూడ రజస్వలా తర వివాహములు కొందరు చేసికొని యున్నా ఇతరులు చేసికొనుటకును చేసి యుచ్చుటకును ముగియున్నారు. వివాహములు జరుగునప్పుడు వివాహము జరుగుననిననుగాని నిజముగా రజస్వలానంతర వివాహములు పుణ్యవాహములరీతిని వ్యతిరేకాభిప్రాయములను బురికొల్పుటలేదు. వివాహము లాచారముగిరికి నచ్చినయెడల కర్మవాహములబాధ తగుననికూడ కొంద రంగీకము చూపుచున్నారు. రజస్వలాత్పూర్వము తిదరపడి పెండ్లిచేయుటయు రజస్వలయైన పి: భార్య భర్తసామ్యుగటచే నాతనిపక్షమువారి కిచ్చిడిచేతను ఆచారబలముచేతను రజస్వలయ: తోడనేకన్య యేసితియందున్నను విశేషము సరచేయక గర్భాదానాదికర్మలునడపుటయులట్టికొని ననేకన్యలు గర్భవతులై భరింపలేక నానావృత్తాలై లోకాంతరగతులగుటయు చూచుచుండు రనేకులకు నీ రజస్వలానంతర వివాహము నిజమగాముక్తిదాయకమని యొకప్పుడు గాకున్న వయొకప్పుడు డయినను తోచక పోక ఇంతయేకాక మహాపండితు లనేకులు ఈ రజలాంతర వివాహములు శాస్త్రీయములగుట బాగుగా సాధించియున్నారు. కన్యలలో విదవాహనమును దన్మూలమున వరశుల్కవివాహమునకును నిదియే మార్గమగుటయు సంఘమున సంగీకార మగుటకు నొక కారణము. ఇక్కారము లీవివాహపద్ధతిపక్షమున నున్నవి. ఇన్నియడియు ఆచారాధ్యక్షిత హైందవభూమిలో సంగర్తకు కష్టములుండకపోవు ఆకష్టములతో "స్వీహము శాసనసచ్చుతముగాదు. ఈవివాహము: ననగు సంతానము న్యాయసంతానము కాజాలద అనునది చేరినయెడల పరిస్థితి దుస్సము కాకమనదు. ఈపరిస్థితిని మాన్పుటకే గా. శ్రీనివాసకప్రిగారు మన శాసననిర్మాణసభలోనికి నొకబిల్లు: తెచ్చినారు. దానివలన నిర్బంధ మొక్కరికి కలుగదు. రజస్వలానంతర వివాహము శాసన సమ్మతము మూత్రము కాగలద. అంవలననే విశేషచర్చ లేకయే ఈబిల్లునకు ప్రశము కలిగినది. ఒక్క గా.వి. వి. నరసింహయ్య మూత్రము ఈ బిల్లునకు వ్యతిరేకాభిప్రాయము కొంతయొక్క వగా నూడునది చెప్పుదు నాధికాసభ్యులతెచ్చు బిల్లును తాక్షగించ కష్టములేనియు నవసరమైన యెకల ముండునకు చూచి కొక పచ్చునయు చెప్పి యంగీకరించి యున్నాను కొంత వ్యతిరేకాభిప్రాయము నచ్చునుట లోకమునకు చెందియే యున్నది తిరుపతి దేవస్థానము బిల్లు విషయమున గా. శిరస్వామి అమ్మగారు ప్రభుత్వ పక్షమున నూచించినరీతి సంగీకారము నూచించినను నూనింపకున్నను ప్రభుత్వమువాక తమపక్షపు సభ్యులకు వారివారి యిష్టానుసారము

పంగామము.

లిసియంటిమిగడ వీరి శతముల పంపాయితి జేయునపుడు
న మధ్యాహ్న భోజనము జేసినపిద, వారందరు నొక్క
రి కావలివానివైబడిరని సాక్ష్యమియ్యబడెను. అప్పుడు కా
నివాడు ఆకసము వైపునకు తుపాకిని బారుజేసెను. కాని
వారిందఱకు లక్ష్యముజేయనందున కావలివాడు ఖైదీలవై
పరాకిని వెంటవెంటనే గాలెను. ఇందుచే 5 గురు మృతినొం
3, 12 గురికి గాయములు తగిలెను. మిగిలినవారు లొంగి
పోయిరి. మరియొక ఖైదీ యింటికప్పు వైకి యెగబ్రాకి పారిపో
యి త్నించెనగాని క్రిందబడుటచే వాతఃతల పగిలెను. విచా
ర నిలిపజేయబడెను.

గాయములుతీసిన హైందవనై నికులు.

లండను నవంబరు 23:—బ్రెటినునందు ప్రఖ్యాతికహిం
స పెరిలియను దోమునందు గాయములు దినిన హైందవ
నికుల నుగించుచు బ్రెటిను పురపాలక సంఘమువారు శ్రీరాజ్
జాగారిని వేడికొనిరి. ఇందులకు శ్రీరాజుగారు సమ్మతించిరి.

హైందవనై న్యము.

ఘుర్కాల కూరత్వము.

అలహాబాదు నవంబరు 23:—ఇరెను లాబాసీ
సుఖమునందున్న హైందవనై నికుల పటాలములు
చాల దినములు క్రతువులు తీవ్రముగ తమవైభవముండగ పోర
లసి వచ్చెనని ఇంగ్లండులోని వార్తాపత్రికలలో నొక దాని
లేఖకుడు వ్రాయుచున్నాడు. జర్మనీవారి పెద్ద ఫిరంగులచే
రిలో వనేకులు చచ్చుచుండుటవలన వీరి సంఖ్య నావాటికి
గ్గుచుండెడిది. ఈఫిరంగి ప్రయోగములకు రాత్రులందు క్రతు
వలవైబడిగాని, మొత్తముగ వైబడిగాని ప్రతికారము నల్పుట
వకాశములేక పోయినది. అయినను అప్పుడప్పుడ క్రిందివిధ
మున వారు జీర్ణరక్తరమగుపనులు జేయుచుండిరి. తామున్న
నోటికి 200 గజముల దూరమునందున్న నొక కందకములో
నున్న జర్మనీవారు తమవై తుపాకుల పేల్పుటచే చీకరినొంది
యొక ఘుర్కాలపటాలములోని వారు నలుగురు చీకటియందు
జర్మనీ వారికందకముకడకు ప్రాకికెల్లి వారిలో 15 గురినిజం
గగా మిగిలినవారు పారిపోయిరి. అని పయనీరు ప్రతికాలం
ను విలేఖకుడు తిలకింపుచున్నాడు.

జర్మనీవారి నష్టములు.

లండను నవంబరు 23:—యధ్యమును స్వయముగా
గూచిన పార్త ప్రకటనా సంఘమువారి ప్రతినిధి యిట్లు
వ్రాయుచున్నాడు. కడచిన యనేక నెలల నుండి ఈ నెల
6-వ తేది సోమవారమునాడు శాంతముగ నుండెను. జర్మనీ
నికోకే మొత్తముగ మనవైబడ నూహించిరి. కాని మనవైపు
రంగులువారి కెక్కుడు నష్టమును గలిగించినందున క్రొత్త
నికుల కొరకు నిరీక్షింపవలసిన వారైరి. మనవై బడుటకు
యందు జర్మనీవా రొక్కచో జేరుటవలన మన ఫిరంగులవారికి
గొప్ప యెక్కుడునష్టము నొందినటులు సందియము లేదు.

మంగళవారమునాడు మనవై ఫిరంగుల బ్రయోగించిన
పెద్ద జర్మనీవారి కాల్పులులు ముమ్మారు మనవైబడిరి. మన
నికులు సన్నీలతో ప్రశంపనీయముగ బోరి మొదటిసారి
గారిని వెనుకకి గొట్టిరి. రెండవసారి మనభటుల కైదుగజ
యల దూరమువరకు క్రతువులు చచ్చిరి గాని వెనుకకు గొట్ట
లేదే. వీరిలో 1200 మంది చచ్చిరి. మూడవసారి మన
రంగులు వారిని వెనుకకు దరిమెను.

సముద్రము పోటు గలిగియుండుటచే డిక్కుమాడన
గొప్పయములనున్న దేశముత్పత్తికిరమగ ముంపబడుచున్నది.
నకందకములనుండి గురువారమునాడు ప్రథమమున మోటా
పయోగింపబడెను. బాగుగ పనిజేసెను. మంచు గురియుటచే
గాటలు మునుపటికన్న దుస్థితికివచ్చినవి. కందకముల దుస్థితి
గ్గనాతీతము. వీనియందుభటులు సగము గడ్డకట్టిన బురదతో
నూడి గడ్డియందుండవలసిన వారైరి. భటులపాదముల నెట్లు
వెచ్చగ నుంచవచ్చుననుది బహుశ్రద్ధతో నాలోచింపబడు
చున్నది. ఇట్లున్నను భటులారోగ్యవంతులుగ నున్నారు.
వాలినంత యాహారము వారికి సరిగ పంపబడెను.

భూమి కడుమెత్తగ నుండుటచే విరోధుఫిరంగులచే
జేయబడినదాంబులు ప్రేలుటకు పూర్వము కొంతవరకు దిగ
బడి కొంతవరకు బురదనిటుంటు జమ్మచున్నవి. పోరాటము

వై నికులకాయానము నిచ్చుచుండినను ఇంతవరకు క్రతువు
లను నిరోధించుటవలన మిక్కిలి ధైర్యము నొందియున్నారు.
అక్కడక్కడ ప్రతికారములు నల్పుటయందును కావలివార
లకు జరుగు పోరాటములయందును మనవైబడు లతిహారత్వ
మును జూపుచున్నారు. ఇరెనునగుర్ని బుట్టినయస్థత వా
రల సరిజేయుచు వీరిట్లు వ్రాయుచున్నారు. ఖైదీలుగ పట్టు
బడినవారును, వేగులవారును తప్ప జర్మనీవారెవరును ఇరెను
ను బ్రవేశింపలేదు. ఇరెనుకడ మిత్రమండలివారిశీతి పూర్వ
మెప్పుడు లేనంతలముగ నున్నది.

విమానగృహమునై బాంబులు.

చర్చిలు గారి ప్రకటన.

లండను నవంబరు 23:—నేడు కామన్సుభలో చర్చి
లు గారీక్రింది విషయములను చదివిరి:—యధ్యవిమానముల వా
యకుడగు బ్రిగ్గు క మేందరు బాబింగుటను, లెప్టినెంటు సీన్సి,
అను వీరునువ్వరును ప్రాన్సుదేశమునుండి విమానములమీద
కెల్లి జర్మనీదేశమునందలి క్రెడిట్ హౌసు పట్టణములోని
జన్సిను విమానములను తయారుచేయు ఫ్యాక్టరీపై
జర్మనులు తమవై ఫిరంగులు కాల్పుచున్నను, సమీపమునకు
వచ్చి బాంబులువేసిరి. జర్మను ఫిరంగులరుబ్బలకు బ్రిగ్గుగారి
విమానము క్రిందనడిగది. వీరికి దెబ్బలు తగిలినవి. వీరిప్పుడు
ఖయదీగా జర్మను ఆస్పత్రిలో నున్నారు. తక్కిన విమానము
లకుకూడ దెబ్బలు తగిలినవి కాని వీరు తేచుముగ ప్రాన్సువేరి
నారు తామువేసిన బాంబులన్నియు ఫ్యాక్టరీమీదపడి గొప్ప
నష్టము కలిగించినవని వీరు చెప్పుచున్నారు.

క్రొత్తపన్నులు.

లండను నవంబరు 23:—కామన్సుభలో మాంటేగు
గారిటుచెప్పిరి:—క్రొత్తపన్నులు వేసిన తరువాత, యింతవరకు
ఒక్కరైనను యీపన్నులు పనికిరావని మొరకెట్టియుండలేదు.
మనమువేసినదానికి ప్రజలందఱును అంగీకరించినందుకు మనము
సంతోషింపవలెను. ఇది మనకు జయనూచన.

జర్మను సబుమెరై నునష్టము.

లండను నవంబరు 23:—నాకాదకాధికారు లీక్రింది
విషయములను బ్రకటించినారు:—స్కాట్లండు దేశపు టుత్తర
సముద్రమును, కాపలావేయుచున్న బ్రిటీషుయధానాన నిన్న
ఒక జర్మనుసబుమెరై నును పొడిచిరి. ఒకగంటసేపు అయిన
తరువాత నీటిపట్టముమీద కెల్ల కెండాను కట్టుకొని ఒక సబు
మెరై ను కనపడినది. గారీ యను బ్రిటీషుడిప్ట్రాయరు సమీ
పించునప్పటికి సబుమెరై ను మునిగిపోయినది. 'గారీ' సబు
మెరై నులో 25 గురు కర్కనులను రక్షించినది. ఒకడు మునిగి
చనిపోయెను.

మహా

క్షేత్రతో బోరుసల్పుచున్నారు.

మారులేదు.

లండను నవంబరు 23:—కెట్రోగ్రెడు విన్యాళలా
నధిపద్దను వ్యాపద్దను ఉభయపక్షములవారును అత్యధిక
క్షేత్రతో బోరుసల్పుచున్నారు. జెక్స్టాచెవా, కాకో మధ్య
ప్రదేశములందు ముఖ్యమగుమార్పు లేయియులేవు.
న్యూసాండ్వెక్కునుండి ఆస్ట్రీయావారు వెడలిపోయిరి.
రష్యావారియు త్రిడికి చాళజాలక ఆస్ట్రీయావారు గలిషియా
లోని న్యూసాండ్వెక్కును వదలి వెడలిపోయిరి.

పోలాండునందలి పోరాటము.

జర్మనీవారి యంత్రములు నిష్ఫలములు.

అలహాబాదు నవంబరు 23:—పయనీరుపత్రికయొక్క
లండను విలేఖకుడిట్లు తిలకింపుచున్నాడు. పోలాండునందు
జరుగుచున్న పోరాటమునందు జర్మనీవారు తమ వైనికులలో
శ్రేష్ఠతముల నియోగించిరి. జర్మనీవారు యంత్రసహాయమును,
విద్యించి భటులసహాయముచేతనే విజయ మపేక్షించుట
కిదియే మొదటిసారి. పోలాండులోని బాటలపై తమవైద్యఫిరం
గుల దెచ్చుటయు సుపయోగించుటయు చుగ్గరము.

రష్యావారి రణనీతి.

యధ్యమును గూర్చిన రహస్యములు బయలుపడినపుడు
గ్రాండుడ్యూకుగారి రణనీతికిని, పూర్వహతులపన్న శక్తియ
మును జర్మనీవారిని మించినటుల స్పష్టమగును. అని మార్చింగు
పోస్తు కెట్రోగ్రెడు విలేఖకుడు వెలుపుచున్నాడు.

తురుష్కసాసనము.

శ్రీకృష్ణుని పోరాటము.

అండను నవంబరు 23:— ఈజిప్టునకు దుభయపైకవ్యము కావలివాడలకు చిన్న పోరాటము జరిగెను. బికానీరు ఒం రెలపటాలమువారు బాగుగపోరి. శత్రువు లనేకులు చ్చులి కొండరి.

కాశ్మీరీయూకనుమలన్నియురహ్యవారిస్వాసేనమైవి

అండను నవంబరు 23:— పెట్రోగ్రాదు. న్యూసాం డెస్కు రహ్యవానికి స్వాధీనమగుటచే కాశ్మీరీయా దర్శతము అందలి కనుమలన్నియు శత్రువులకు దుగ్ధముమై నవి. కాశో, జెన్స్ట్రావావాలమధ్యజరిగిన యుద్ధమునందు రహ్యవారు 2 నేల మంది అస్తియూవాని బట్టుకొరిరి.

బొంబాయి.

వార్షిక అన్నవీధిమరు అండనుకు బంపబడెను.

బొంబాయి నవంబరు 23:— పెరిష్టర్డు నాపికేయబడికావార్షిక అన్న వీధిమరు సామాను దిగుమతిచేయుట కొరకు ఏడె ను నందలి ప్రయుజాకోర్టువారి యజ్ఞానుసారముగ అండనుకు బంపబడినది. ఈసీయరులోని తమసామానుల చెప్పింపుకొనువారు ఇదివరలో దగ్ధానుచేసియుండవో ఏడె ప్రయుజాకోర్టు వారికిగాని అండనులోని కట్టముకలెక్కరగాలికి గాని భరభాను లు పంపుకొన వలయును

పూనా రాజద్రోహనేరము.

పూనా నవంబరు 23:— యస్. టి. సర్వే, హెచ్. ఆర్. దేశాయి, కమల్కర్ నుమనాల్ అనుముగ్ధుగమిద 124 ఏకైక ప్రకారము అనగా రాజద్రోహనేరము ఆరో పింపబడినది. ఈకేసు పూనా సెషన్సుజడ్జి సీ. యే. కెన్ కయిన్ గారి యెదుట నేడు విచారణకువచ్చినది. దోషులలో మొదటి ఇద్దరును నేరమునబిప్పుకొనిరి. మూడవవాడు 12) ఏ సైక్లను ప్రకారము చార్జీ చేయబడినాడు. వీడు నేరము బిప్పు కొనక కేసుకు విచారింపబడినదని కోర్టువారికోరెను. పోలీసు దిప్ర్యాటీ సూచకులు సీ. జే. పరుగారిని మొదటిసాక్షిగా విచారింది. య. వాగపుపేటలో ఇంటిని సోదాచూచినప్పుడు ఫలానికాగితము, పటానికముద్రలు దొరకినదని క్రిందికోర్టులో చెప్పినమాటలనే తిరిగిచెప్పెను. తర్వాతగవర్న మెంటు అసిస్టెం టుట్రాన్సుకేటరుకు క్రాసుపరీక్షచేసిరి. ఈయన 4 వ నంబరు “లిబ్రి” పత్రికలోని కొన్నిమాటల అర్థముచెప్పెను.

తయారైన క్రొత్తరైలునే.

సింధు కమిషనరుగారు పరి ప్రారంభించుట.

కరాచీ నవంబరు 23:— సింధు రైలుచీఫ్ నామల సరి హద్దులలోని జాకొబాబాదునండి, సింధు పంజాబు సరి హద్దులలోని కువమాల్ వరకు 77 మైళ్లదూరము కొత్తగ ఒక రైలుచే చేయబడినది. ఈ రైలుచేయిన మొదటిప్రయోగము సింధు కమిషనరుగారు చేసిరి. రైలుచేబోర్డు డైరెక్టరు ఆన రబుల్ పెన్స్. వి. ఈగారు వెండిరేకువై ప్రాసీయున్న రైలు క్లి యరు ను కమిషనరుగారికి చేతికి యిచ్చుచు, కొంతకాలము నకు ఆ పురు సింధురైలు రైలుచే దగ్గిణమున పహడాడ్ కోట్ కంబాల్, లార్ కానాలవరకుకు ఉత్తరమున మిరత్ కోట్ రాజపుర డేరాగాజీఖాను పట్టణములవరకును చేయబడుననిచెప్పి ఇట్లరిరి. కమిషనరుగారు వారిలో నేడు ప్రయాణముచేయుచున్న యితరులును. మూడవ డ్లాగు బండిలోనే ప్రయాణముచేయవలెను. ఏమందురా? మ నము యూరోపునండి తెప్పించుచున్న మొదటి తరగతి బం ధ్రును జర్మనీ గారు డిలువనిలో అంటున్నరేవు వద్దనుంచి పుణ్య ముకట్టుకొన్నారు.

తరువాత కమిషనరుగారు ఇట్లనిరి:— ఈ రైలువల న రైల్వే వేసు వేయించిన కంపెనీ భాగస్వాములకు మంచిలాభము కలుగుటయే గాక ప్రజలకు మోడ లాభము కలుగునని చెప్పగారుచెప్పిరి.

ఈరైలువేసేదనికి లాభముకలుగును. ప్రజలకుమోడ సౌఖ్యముకలుగును. ఇదివరకు రైలులేక ప్రజావావాఇబ్బంది పడుచుండిరి. దొరతనమువారి అధికారులుమోడ సర్వీసుకు వైపును అనేక కష్టములను పడుచుండిరి. కాబట్టి ఆఫీసుకు మోడ సౌఖ్యము కలిగినది క్రొత్తగావేయదలచిన రైలుకుమోడ ప్యూకాలములోనే చేయవలసియు తిరిగి నేనుచున్న కొత్త రైలుమోడను పరిప్రారంభించి ఇప్పుటివరకే మొదటిప్రయో యము ప్రయాణము చేయుచున్నదియు నమ్ముచున్నాను.

బొంబాయి పెరిష్టర్డు

బొంబాయి నవంబరు 23:— ఇప్పుడు మానసియులగు ఛినోయిగారు బొంబాయి నగరమునకు పెరిష్టర్డునున్నారు. వీరు కొలదికాలముననే తమపనిని చాలించుకొందురు. ఆప్పుడు వీరి స్థానమున మానసియులగు సర్ జెం. డెట్లీ జేటిబాయి గారోసెటు గారు నియమింప బడుదురని అక్కోకేటు ఆఫ్ ఇండియా పత్రి కకు తెలియచున్నది. మంపర్యాయ మీపదవికి పార్సీమత ధుని నియమింపుటకు కనుపడుచున్నది.

మొంబాయి మరు

బొంబాయి నవంబరు 23:— నవంబరు 7 వ తేది టిపా లతో బయలుదేరిన పెరిష్టర్డును స్త్రీమరు శత్రుశుక్రవారము ఉదయమున 10 గంటలకు బొంబాయి చేరవచ్చును.

జనసౌత్తకు ను ఉరితీయబడుట.

బొంబాయి నవంబరు 23:— మేజరు అండరుసంగారిని మామభానుఅను రైలుచీఫ్టాలపు సీపాయి కడచిన శుక్రవా రమునాడు పొడిచి చంపివేసెన ఇందువలె నీవాంతుడు నేటి ఉదయమున నక్కడ ఉరితీయబడెను.

ప్రయుజ్జనానుగోని సరకు.

ఒకకంపెనీవారి దగ్ధాను.

బొంబాయి నవంబరు 23:— వాటరము అక్టోబరుమొది కొంతసరకు సందర్భములో ప్రోడరుస్కీడ్లు అందుకంపెనీవారు బొంబాయిలోని కట్టముకలెక్కరగారికి 49985 రూపాయలకు చెల్లించిరి. ఈసామును తిరిగి యిప్పించుటకును, నాలుగు షేర్లతోలు పట్టాలకు తమకు. డెలివరీచేయునట్లు ఉత్తరువు చేయుటకును కైకంపెనీవారి పక్షమున క్లింగుగాని బొం బాయి మైకోర్టులో న్యాయమూర్తి మెక్ వీనుగారిని కోరిరి. ఈకంపెనీయొక్క బొంబాయికాఖకు ఆక్టింగుమేనేజరుగన్న ఇ ఎక్. పోకనువాగా గట్టు తెలియజేయు చున్నారు:— కోర్టువారి ఉత్తరువుల ప్రకారము సెప్టెంబరు 4 తేదీనకంపెనీ వారుతమకుపంపబడినసరకులకు షేర్లప్రకారముసాముచెల్లిం చిరి. అప్పటినుండియు తాముచెల్లించిన సామును తిరిగియిప్పించ వలసినదని బొంబాయి దొరతనమువారికి కంపెనీవారు దరఖాస్తు చేసిరి కాని నిరాకరింపబడినది. ఇది హిందూదేశములో నెల కొల్పబడిన కంపెనీ 1862 వ సంవత్సరపు ఇండియన్ కంపెనీల అక్టు ప్రకారము నిజప్రదయబడినది. దీనికి కలకత్తా, బొంబ యిలో కార్యాలయములున్నవి. బ్రి మెనులోకూడ నొకకాల కలదు దీనికి నలుగురు డైరెక్టరులున్నారు. వీరిలో నిర్దుర అండ్ య ప్రజలు కలకత్తాలో నివసించుచున్నారు) వీరు చాలభాగ ములు పుచ్చుకొనిరి. ఇద్దరు బ్రి మెనులో కాపురమున్నారు. కం పెనీవ్యవహారములను చక్క జెట్టుచుందురు. బ్రి మెనులోనికంపె నీ ఏజెంట్లు యిదివరలోసాముచెల్లించినవేసిరి. ఇందువలనవీరు మిదనున్న సరకులు కంపెనీవారిని. బొంబాయిలోనివారి లాను అందు కంపెనీవారు నాలుగుషేర్ల తోలుపట్టాలను అర్దురుచేసినారు. ఆయా స్థానిక ప్రభుత్వములవారి యొద్ద నుండి రైలెస్సులు పుచ్చుకొనినగాని జర్మను కంపెనీలు మున్నగు శత్రువులు ఇండియాలో వర్తకము చేయనూడదని ఇండియా ప్రభుత్వమువారు నవంబరు 14 వతేదీని ఉత్తరవులా చేసియున్నారు. ఈదరఖాస్తు ఇండియా ప్రభుత్వమువారి ఉత్తరవుకు ముందే చేయబడినది. బంగారా దొరతనమువారి కార్యదర్శి మానసియుల్లో స్త్రీ కెస్సుగారు ఇది ఇండియన్ కంపెనీయని బిప్పుకొనుచుఉత్తరమును వ్రాసిరి. అది నిర్నింగు గారు తెలియజెప్పుచు కంపెనీవారుకు ఉత్తరవు చేయించ వలసినదని న్యాయాధికారిని కోరిరి.

ఈకంపెనీ భాగస్వాములలో నాలుగుంది జర్మను దేశీయులు 93 అండ్లములలో యుగముచేయుచున్న బిచ్చును చే యులకంపెనీ. ఇందువలన రైలెస్సుతరుండ వర్తకముచేయు టకు వీలులేదని దొరతనము పక్షమున మానసియులగు జాప్తు గారు వాదించిరి. కంపెనీ వర్తకముచేసికొనవచ్చునని రైలె స్సుయొచ్చు పర్యంతముకే యిట్ల రైలెస్సు నిరాకరింపబడు వరకును, కేసుకు నిజమయింతును న్యాయమూర్తిగారు ఉ త్తరువుచేసిరి. అప్పులనిననుమై డిక్సు చెప్పలేదు.

కలకత్తా.

దోమెను ఫిల్లు స్త్రీమరు మినిస్టరుకులు.

కలకత్తా నవంబరు 23:— దోమెను ఫిల్లుఅనుబర్మనీ వారి స్త్రీమరు కలకత్తాలో సుకుటునేసికొని ఆగస్టు 2 వ తేదీని డెంబర్డు పట్టణమునకు బయలుదేరినదిగాని 18 తేదీనిని కొలం

బోకు 8 మైళ్ళకాలం ఆంగ్లేయ యుద్ధనావలు పట్టుకొనినవి. కొలంబోలోని ప్రయుజాకోర్టువారివలన, నిరయధములూ పట్టు కొనబడి నట్లు నిర్ధాని చేయబడినది. దీనిలో సరకులువేసి: వారివారి సౌకర్యమునకై దీనిలోని సరకులు కలకత్తాకు పంపి వేయబడినవి. ఈసరకులు ఎరరివివారికి యిచ్చివేయు వివ యము ముఖ్యన్యాయాధిపతిగారి యజమాన్యముక్రింద కలకత్తాప్రయు జాకోర్టులో విచారింపబడుచున్నది. ఈ సరకులకు 12 గురు మాక్కుదారు లున్నారు. న్యాయముగ నీమాక్కుదారులకు రావలసిన సరకుల సందర్భములో దొరతనమువారే యిబ్బం దులు కలిగించరనియు, ప్రయుజాశాసనము ప్రకారము సంగతి సందర్భములను విచారించి తీర్పు జెప్పువలసిన దనియు అడ్వో కేటు జనరలుగారు న్యాయాధిపతికికోరిరి. క్రొత్తగ నేర్పాటు చేయబడిన ప్రయుజాశాసనము ప్రకారము తమకొంతెంత సర కులు రావలసినది మున్నగు విషయములను మాక్కుదారులు తెలియజేయ వలసినదనియు అఫిడెట్లట్లు దాఖలు చేయవలసిన దనియు సోమవారము విచారించుచున్నదియు ముఖ్యన్యాయా ధిపతిగారు చెప్పిరి.

ఒకమెడికలు అఫీసరు

యుద్ధరంగమున కనుపడుతుండుట.

కలకత్తా నవంబరు 23:— యుద్ధరంగమునందు దెబ్బలు తగిలినవారికిని రోగులకును సాహాయ్యముచేయుటకు వెస్ట్ లెన్జిన్లెంటు మణిలూ మెమోలా వి. ఎం. ఎస్. గారు. కను బడకుండపోయినవారిలో వీరికొకని తెలియుచున్నది.

కొలంబో.

ఎమ్ డెనును ముండుట.

దొరతనమువారి ప్రకటన.

కొలంబో నవంబరు 23:— “ఎమ్ డెన్” “సిడ్నీ” యుద్ధనావలకు జరిగినపోరులో దెబ్బలుతిన్నవారు యిప్పుడు సింహళదీప్వమునకు ముఖ్యపట్టణమగు కొలంబోనగరమునందు ఆనుపరిలోనున్నారు. ఎమ్ డెన్, సిడ్నీ యుద్ధమునుగూర్చి దొరతనమువారు ఈక్రిందివిషయములను ప్రకటించిరి:— జర్మను యుద్ధనావకటి కోకోనుస్కీప్ములను సమీపించుచున్నదని నవంబరు 9 వ తారీఖు ఉదయము 7 గంటలవేళ తీగలేని కెల్లిగ్రామువలన సిడ్నీ నావకు తెలిసినది. వార్త వినినతెం టనే సిడ్నీ ఎమ్ డెనుతో యుద్ధము చేయుటకు అతి వేగముగవచ్చెను. 9 గంటల 40 నిమిషములవేళ ఎమ్ డెను ఫిరంగులను కాల్పుటకు ప్రారంభించెను. ఎమ్ డెన్ నేయు చున్న ఫిరంగుగుండ్లు నుమారు 5 1/2 6 మైళ్లదూరము వెళ్లుచుం డెను. మొదట ఎమ్ డెనువేసిన గుండ్లు సిడ్నీమీద గురిగా పడుచుండెను, ఎమ్ డెను గుండువలన సిడ్నీలోని ఒక చిన్న యంత్రము పగిలిపోయెను. తరువాత “సిడ్నీ” కూడ ఫిరంగులు కాల్పుటకు ప్రారంభించెను. సిడ్నీ వేసిన ఫిరంగి గుండ్లవలన ఎమ్ డెను పొగగొట్టుములమూకును పడిపోయినది. ఎమ్ డెనుకు చాల దెబ్బలు తగిలి వెనుక చెంప తగులబడుచుండెను. ఇంత లో ఎమ్ డెను వెంట గాక్షు నీ యొగ్గును వేసికొని తిరుగుచుండు “బురెస్సు” అను స్త్రీమరు వచ్చెను. సిడ్నీ తిరిగి ఎమ్ డెను వై మర రెండు ఫిరంగి గుండ్లను వేసి “బురెస్సు” వెంట వడి పట్టుకొని “బురెస్సు” ను సరీక్షించెను. సిడ్నీ లోని అధికారులు “బురెస్సు”లో ఎక్కుటకు ప్రావ్యకు “బురెస్సు” లోని జర్మనుకాశుండు వానిని సిడ్నీచేతిలో పడకుంప చేయుటకు నెద్దరక్షణనుకొట్టిరి. వీరుధారాళమున స్త్రీమరులోకి ప్రవహించు చుండెను. ఈ సంగతులనుమూని యెర్రును రక్షించుటకు వీలులేదనికొని సిడ్నీవారిలోని జర్మను కళాసులను తనలోనికి తీసికొని రక్షించెను. ఇంతలో ఎమ్ డెను లోతులేని చోటికిపోయి ఇసుకలో కూలిపోయెను. అంతట సిడ్నీ ఎమ్ డెను దగ్గరకువెళ్లెను. నీటిచేతేల్లికెడుచున్న జర్మనులను పట్టికెచ్చుటకు సిడ్నీ చిన్నబోట్లను పంపెను. ఎమ్ డెను, సిడ్నీలు ఏవోకొన్ని రైలుచేసీకొన్న తరువాత ఎమ్ డెనును గోపడవలవినదని సిడ్నీ వైగచేసెను. ఇందుకు ఎమ్ డెను నవాం యుద్ధరేవు. ముఖ్య కళాకమును తీసివేసెను లేదు. అంతట సిడ్నీ కెన్వేచు భాగంకాలము 4 1/2 గంటలవేళ తిరిగి ఎమ్ డెనువై ఫిరంగులు కాల్పుటకు ప్రారంభించి 4 గంటల 30 నిమిషములవరకు కాల్పున. ఆప్పుడు ఎమ్ డెన్ యుద్ధ నావలోనివారు జర్మను పక్షమును తీసివేసిరి. తరువాత దెబ్బలు తిన్నవారిని, నిరసినవారిని సిడ్నీ వై మెంక పట్టుకొన నది. ఇప్పుటివరకు సిడ్నీ లోంబాగుండు చుండుచున్నాము.

ఈ యుద్ధమునుగూర్చి వానికులు అచ్చుతమకు కథలు చెప్పుచున్నారు. ఎమ్ డెనుతో యుద్ధముచేయుటకు సిడ్నీ 12 1/2 మైళ్ళ వడితోవచ్చెను. ఎమ్ డెను ఛార్జునుగా యుద్ధము నకు దిగెను. ఎమ్ డెన్ కాల్పిన ఫిరంగిగుండ్లలో ఒకటి తగిలి సిడ్నీలోని రెండవ వైండర్ “ఆను యంత్రము పగిలిపోయినది

ఈ గుండు సిద్ధిలో గుండు పోయినది. మొత్తము మీద ఎమ్ డెన్ 1000 గుండ్లను, సిద్ధి 700 గుండ్లను కాల్చినది. సిద్ధి ఎమ్ డెన్ దెబ్బలను తప్పించుకొనటకు మంచి చాకచక్యముగ నుంచుకొనెను. సిద్ధిలో ఎక్కువమంది నష్టముకాకపోవుటకు ఇదియేకారణము. సిద్ధి వేసిన గుండ్లలను ఎమ్ డెన్ ధ్వంసమై యిది. ఒక దెబ్బతగిలి ఎమ్ డెన్ లోని వంతెన పగముకొరిగినది. కొలాంజో మిలిటరీ ఆసుపత్రిలో సిద్ధి ఆఫీసుకు ఒకడు, వాచియు 5 గురును 60 మంది ఎమ్ డెన్ నావికులును ఉన్నారు. ఎమ్ డెన్ నావికులలో కొందరికి ఒహాత్రిక్రమము దెబ్బలు తగిలినవి. వెనాంగునద్ద ఎమ్ డెన్ బహుశాచారి పతాకమును కట్టుకొనినటులు ఆధునిక జర్మనీ నావికులు కొందరునున్నారు. ఎమ్ డెన్, సిద్ధిలకు యుద్ధము ఒక గంట 20 నిమిషములు జరిగినదట.

లాహోరు.

లాహోరు పురమందిరి సభ

యుద్ధమును గురించి జనలకదంతలు

లాహోరు నవంబరు 23:—జన సమావేశములో యుద్ధమును గురించి లేనిపోని సంగతులు కదంతలు బయలుదేరుచున్నవి ఇవి యధార్థములుగానూ, దేశభావలలో కరప్రత్యయము ముద్రింపించి పంచివెట్టుటకును, వాలంటీరులను సాహాయ్యముచేయుటకు కోరుటకును నిన్న సాయంత్రము జరిగిన పురమందిర పు సభలో నొక కమిటీ యేర్పాటుచేయబడినది.

ఒక స్త్రీ డ్రు ఆయోగ్యుడనైన.

లాహోరులో విచారింపబడుట.

లాహోరు నవంబరు 23:—ఫిరోజ్ పురపు స్త్రీ డ్రుజాండ సింగు అనునతడు ఆయోగ్యముగ ప్రకటించి నందునకును, ఫిరోజ్ పురపు డిప్యూటీ కమిషనరు బోస్వర్డు స్క్రిత్తు గారికి జహీరంగలేఖను ప్రకటించినందుకును విచారింపబడుచున్నాడు. నేడేకను తిరిగి చీఫ్ కోర్టులో ప్రారంభమయినది. తీర్పువేపు లేదు.

యుద్ధములో నైద్య సహాయము.

లాహోరు నవంబరు 23:—ఎడింబరా విశ్వవిద్యాలయములో నైద్య విద్యకేంద్రము ఏం. బి. సి. ఎం. పరిశ్రమలో నెగిన డాక్టరు గిరిధరలాలు బ్రాహ్మగారు తాము యుద్ధరంగమునకు వచ్చి దెబ్బలుతగిలినవారికి రోగులను సాహాయ్యము చేయుదుమని దొరతనమువారికి తెలియజేసియుండిరి. దొరతనము వారిందుకు సమ్మతించి, తాము సిద్ధముగనుండిరి లేనిది అధికారులకు తెలియజేయవలసినదనియు బ్రాహ్మగారికి కోరిరి.

జర్మను సేనలో అసంతృప్తి.

లాహోరు నవంబరు 23:—సివిలు అండు మిలిటరీ గజెట్టు ప్రకటన క్రింది తంతివార్త వచ్చినది:—హాండు కోటములోని ఒక ప్రతీకా విలేజునుండి (వాయువున్నాడు:—బరేయీ సైనికాధికారులలో అసంతృప్తి పోవచ్చునొప్పున్నది. జర్మనుచక్రవర్తి తమ్ముకు బలియిచ్చుచున్నాడనియు, తమ్ము నెర్బడును సేనాముఖమునకే పంపుననియు వీరు చెప్పుచున్నారనియు లక్షలమందిలోను వీరు లక్షమందికలమంది మాత్రమే మిగిలియున్నారట. బరేయీ జర్మనీలో నొక రాష్ట్రము.

బాల్కను రాష్ట్రములు.

ఇతర బాల్కను రాష్ట్రములుకూడ, యుద్ధములో సంబంధముకలగ చేసికొను నేమోయని, ప్రజలు తలచుచున్నారు.

డీల్

నైసాగియికి వచ్చిన యుద్ధవార్తలు.

డీల్ నవంబరు 23:—లాహరు మొదట పటోమి యాలో టర్కీ సేనలకును, బ్రిటిషు సేనలకును జరిగిన యుద్ధములో బ్రిటిషు సేనలకే జయము కలిగినది. ఈ నెల 11, 15, 17 తారీఖులలో టర్కీ సేనలు బ్రిటిషు సేనలతో పోరి ఓడిపోయినవి. వారి సేనలకు చాల నష్టమయినది. టర్కీవారు పారిపోయిరి. 21-వ తారీఖున బ్రిటిషు యుద్ధనాక ఒకటి బ్రసాకు కలిగినది. యుద్ధనాక బ్రసాకు వెల్లెనప్పటికే టర్కీవారు ఆ ప్రదేశమును వదిలి వెళ్లిరి. బ్రిటిషు సేనలను నావలమీదను భూమిమీదను వెంటనే పంపితిమి. 22-వ తారీఖున బ్రిటిషు సేనకొండ బ్రసాచేరినది. మిగిలి సేన 22వ తారీఖునే మధ్యాహ్నము 12 గంటలవేళ బ్రసా చేరినది. బ్రసా నిప్పుకు లెప్త వెంటు జవరత్ సర్ ఏ బేరెట్టు గారు సేన ఆక్రమించుకొని యున్నది.

ఈ పట్టణములో యుద్ధములో దెబ్బలుతిన్న టర్కీ సైన్యము చాలమంది ఉండిరి. 8 ఫింగులుకూడ దొరకైనవి. బ్రసాలోని ఆరబ్బులు బ్రిటిషు ఆఫీసుల యెడ క్షేపణ భావమును చూపుచున్నారు. బ్రసాలోని బ్రిటిషు పౌరులు సుఖముగా నున్నారు. పట్టణము సెమ్మడిగా నున్నది.

తూర్పు ఆఫ్రికాలో యుద్ధము.

జర్మను తూర్పు ఆఫ్రికాలో రైలువే ఆంతముగు ఒక ప్రదేశమును రక్షించుటకు మోచ్చునంది జర్మనులు లేరను అభిప్రాయముతో బ్రిటిషు తూర్పు ఆఫ్రికానుండి ఆ ప్రదేశమును పట్టుకొనటకు నవంబరు, 2వ తారీఖు సాయంత్రము (2) బ్రిటిషు పటాలములు పంపబడినవి. ఈ రెండు పటాలములును అపట్టణమునకు వెలుపల జర్మను సేనతో యుద్ధము చేసినవి. జర్మను సేనలు ఎన్నో రెల్లు మించియుండెను. ఈ కారణములన బ్రిటిషు సేనకు సాహాయ్యముగ కొత్త సేనలు వచ్చునగుచు యుద్ధమునూని వెనుకకు వెళ్లవలసివచ్చినది. నవంబరు 3వ తారీఖున ఉదయము 11 గంటలవేళ తిరిగి బ్రిటిషు సేన జర్మను సేనతో యుద్ధముచేయుటకు వచ్చుచుండెను. బ్రిటిషు సేన 800 గజములదూరముననుండగ నె జర్మనుల ఫిరంగులను తీరముగ కాల్చుచుండిరి. ఫిరంగి గుండ్లు పడుచున్న న అనేక మంది సైనికులు చనిపోవుచున్న నులెక్క నేయక 101 గజముల కేవలపట్టణములో ప్రవేశించినది. జర్మనులును వీరును బల్లెములలో పొడుచుకొనిరి. ఉదయవేళ ఉత్తర లంక ప్రేర రిజిమెంటు, కాస్టిర్ రై ఫిర్ పటాలము ఫిరంగి గుండ్లను లెక్క నేయక ముందుకు వెళ్లి పట్టణములో ప్రవేశించినవి. పట్టణములో జర్మను సేన ఇండ్లలోనుండి బ్రిటిషు సేనల గుండ్లను మరపించినది. ఈ కారణములన బ్రిటిషు సేన పట్టణమునుండి 500 గజములు వెనుకకు వెళ్లవలసివచ్చినది. బ్రిటిషు సేనలో చాలమంది నష్టమైరి శత్రు సేనయున్న ప్రదేశము చాలబలమైనదిగానున్నది. కాబట్టి తిరిగి శత్రువులనెక్కి యుద్ధమునకు వెళ్లి అపట్టణమును పట్టుకొనుటకు ప్రయత్నించుట లాభములేనిపరియని బ్రిటిషు సైనికాధికారులు తలచుచున్నారు. బ్రిటిషు సేన పట్టణమును వదిలి బ్రిటిషు తూర్పు ఆఫ్రికాకు వెళ్లిపోయినది. తిరిగి జర్మనీవారి మీద పడుటకు తగిన ప్రయత్నములు చేయు ఉద్దేశముతో బ్రిటిషు సేన వెళ్లిపోయినది. అ ప జ య ము క లి గి న ఈ యుద్ధములో బ్రిటిషు సేనలో 795 మంది సైనికులు చనిపోయిరి చనిపోయిన వారిలో 141 మంది ఇంగ్లీషు ఆఫీసురు గాని, సైనికులు గాని ఉన్నారు. దెబ్బలు తిన్న వారు కోలుకొనుచున్నారు.

నష్టమైన హిందూ దేశ నైనికులు

ప్రాన్సు దెల్లియము దేశముల యుద్ధ రంగములలో ఈ క్రిందివారు నష్టమైరి. ఇది 15 వ జూలై తా. దెబ్బలు తిన్న వాడు:— జమేదార్ ఇందర్ సింగ్, జమేదార్ మైబర్ ఖాన్, జమేదార్ ధన్ రాజ్ కపా.

రాజు ద్రోహపు కాగితములు

బొంబయి నవంబరు 24:—సి. వి. డి. డి. పార్లమెంటు వారు వెల్లుకొనిన దరఖాస్తువై నిన్న బొంబయి (వెని డెన్సి మేజిస్ట్రేటు గారు భవదీపాటి సుందరరామయ్య అను తెలుగు బ్రాహ్మణునకు, “నీయెద్ద పీలబామీనుపు మృత్యుకారాదోసంబా యిషీ యియ్యవలసినదని నోటిసు చేసిరి. కాల్యాణేవిరోధ్యులలో నివసించుచున్న యీ సుందరరామయ్యకు ఆగస్టు 19 వ తేదీని 80 కవతులకు ఒక బంగారచ్చినది. ప్రతి కవతులోను “రాజ ద్రోహమును బోధించు కుభుగు ప్రకటన, స్వాతంత్ర్యము భగవంతునిచే మానవునకు ప్రసాదించఁడినవరము” అయ్యి కల కరకత్రములు రెండున్నవి. బంగారీమీద కలకత్రా ముద్రయనున్నది. లోపలికవతుల మీద చిరునామాలు వ్రాయబడియున్నవి. వీనిని వెంటనే రామయ్య టపాలోవేసి, నాలుగు కరపత్రములను బొంబయిలో పంచివెట్టెను. కరపత్రములను దొర తనమువారు స్వాధీను చేసికొనిరి.

హిందూ దేశపు నూతన ఫిమబలము

—ఈ నెల 18 వ తేదీ సాయంత్రమున హిందూ పూరు ఎడ్వర్డు కారొనేమను పాఠశాలాధికారులను 20 సంవత్సరములు పురుషుల ముక్తం సామెలు అను నాతడు దాదాపగ 10 మంది కూలివారగు కదలింపబాలని ఒక వెడ్డరాయిని తరగొమ్ముమీద నుంచుకొనుటయొ బలపంత్తమైన ఒక గొలుసును త్రొంచుటయొ 10 మంది మగ పుట్టుల కూరుమండిన ఒక బండిని తనమీదనుండి లాగించుకొనుటయు మొదలగు సాహసకృత్యములను చేసినయొ, ఆమూలము ప్రధానోపాధ్యాయులగు సంచీనాచార్యులవార తిరు సంతోషపూర్వకముగ నొక యోగ్యతాపత్ర మిచ్చిని యు హిందూ పూరునుండి యొకరు వ్రాయుచున్నాడు.

వర్ణనానాద్యులుగు జర్మనులు “టోకియోపత్క్” అను హాస్యపత్రిక ఇటుల వ్రాయుచున్నది. జర్మనులలో నాకి చాలమంది స్నేహితులుగలరు వారందరును చెడ్డవారుగారు. వారిలో కొందరు సహవాసయోగ్యులు గూడగలరు. ఆందులోను రాహాన మందిరములలో వారిపరిహాస ప్రయత్నము మరింతగానుగ నిడితమగుచుండును. వారందరును గర్విష్టులనుట మాత్రము సత్యము. నుంచివారు. చెడ్డవారు ఉదాహరణలు ఎల్లరును గూడ గర్విష్టులనియే చెప్పదగినది. గర్విభావము బాహిరితమును గలసామగ్రి దుర్బణమని యనదగును. మొత్తముమీద మంచిచెడ్డలు తక్కిన అన్ని దేశములలోని ప్రజలచందరును ఎటులనున్ననో వారి యందుకూడ నటులనే యున్నవని చెప్పవచ్చును. ఇతరులను దుష్టజర్మనులు మాత్రమే బాధించురు. వారు నాజకీయ తస్కరులు. దేశాభిమాన హంతకులు. వారి యందరిలోను కై జరు చు ర్జన త ము డు. నే నొక పు డా త ని గూర్చి సదభిప్రాయము కలవాడగుట కిప్పుడు సిగ్గు పడుచున్నాను. అతడు చురుకుదనమును నాగరకతను వాచాలతను సహవాస యోగ్యతను కలిగియున్నాడు. రక్తప్రియుడగు నామాతకుడందులననే నన్ను ప్రేమింపజేయగలిగెను లోలోపల పన్నాగములు పన్నునాతిడును, అంతర్జాతీయ కాంతి విచ్చేదకుడును నగునట్టి యాతడు యూరోపుదేశము నందొక సింహాసనము నధిరోపించియుండుట 20వ శతాబ్దమందలి నాగరకతకు మాయని మచ్చగానున్నది. నేనతని నెన్నటికిని తులించను. పక్కగారు యంతకున్న నెక్కువ సత్యమును చెప్పియుండబాటు. జర్మనుచక్రవర్తినిగూర్చి పక్కగారు చెప్పిన సంగతులలోని ప్రత్యక్షరమును యధార్థమే లామొము మెలికెట్టిరేమాంటు నామూలను స్మరింపుడు అని యెంతో దారుణముగ వినబడుచున్నది. వాక్కుగల్గి ముల్లకు ఆంగ్ల రాజనీతి కోవితుల పరిభితులు “ఇవి ఇంతటినుండి జర్మనునాగరక తాపాలభాగమున కాల్చుచుముడలుగా నుండునని ఇటీవల ఆస్త్రియములొ యట్టి యాతడుగూడ జర్మనుల దారుణములను ఘాతుకములను గురించి నడివియుండెను. అంతటితో వీరలేదు. పసిఫిక్ సముద్రమున కవ్వలిదరినన్న ప్రియస్నేహితునగుడ ననపూర్వక కలుగునట్లు యెజరు చేసియున్నాడు. జర్మనులును ధూత దయావేషమైన లేని కరుణడగు వెజును సంతృప్తిముగనోడింపబడి కనికరింపవలెనని కోరుకరకునగున నా ఆమోకాబాధ. ధన్యుడు సుధివిషయమై యెట్టి ప్రయత్నములను చేయబోడు. [ఈ హాస్య మనకు మోటుతనమున్నది. కాని జహాననం దెంత గాఢాభిప్రాయ మున్నదో నూచించుట కిది సహకారి.]

ఉర్దూములు:—సివిలు అసిస్టెంటు సర్జనురావుసా హేబు తల్లకర్తి నారాయణస్వామి నాయుడు ఎల్. ఎమ్. ఎస్ గారు నెల్లూరులో డిస్ట్రిక్టు మెడికలు కానిటరీ ఇన్స్పెక్టరుగా నియమింపబడిరి.

సివిలు అసిస్టెంటు సర్జనుగారయిన సుబ్బారావు కుమారస్వామిశిల్ ఎల్. ఎమ్. ఎస్ గారు బల్లారిలో కానిటరీ ఆఫీసుగానుండి ఆయూరి, నెల్లూరు జైలును గూడ చూచుటకు నియమింపబడిరి.

మేజర్. కోగర్ డ్యూరెన్టు విల్లెక్స్ వి.ఎమ్ ఎస్. గారు కర్నూలులో డిస్ట్రిక్టు మెడికలు అంతుకానిటరీ ఆఫీసుగా నియమింపబడిరి.

విశాఖపట్నములో పోలీసునూపరిం తెండెంటుగానున్న జార్జి విలియము డేనుగారు చెన్న పురి సివిలు కేయలులో నూపరిం తెండెంటుగా నియమింపబడిరి.

చార్లెసు తెంటు నెవిలిశిల్ గారు విశాఖపట్నములో పోలీసు నూపరిం తెండెంటుగా నియమింపబడిరి

తిరుచునాపల్లి జిల్లాలో గవర్న మెంటు రయల్ పోలీసు నూపరిం తెండెంటుగారికి పరమసర్ అసిస్టెంటుగానున్న హ రాల్లు డాసగుగారు గంటూరు జిల్లాలో పోలీసు నూపరిం తెండెంటుగా నియమింపబడిరి.

కోయంబట్టులో అసిస్టెంటు సెషన్సుజడ్జిగానున్న మ. రా. రాశీ దొడ్డి వెంకోబరావు పంతులుగారికి 1898 క్రిమిలు ప్రొసీజరు కోడు 317 సెక్షన్సు ప్రకారము అంగ్లభాషలో సాక్షుల సాక్ష్యమును స్వంతముగా వ్రాసికొనుట కధికారము గవర్న మెంటువారిచ్చిరి.

విలేఖరులకు ప్రకటన

వేంపాటి వెంకటసుబ్బారావు:—గ్రీష్మ యను, కృత్తి మాత్ర సంబంధమును నగుటచేత ప్రకటించబడెద.

స్వధానం వెంకటేశ్వరశాస్త్రి:—రామే పత్రికను గురించి వ్రాయుచున్నారో ఆపత్రిక కే వ్రాయుచున్నామి.

గుంకర రంగారావు:—మూడవలంకన వెడ్డనునుష్టలకే వ్రాయును.

THE GREAT EUROPEAN WAR.

THE EASTERN THEATRE: DESPERATE STRUGGLE PROCEEDING.

Discontent Amongst Bavarian Troops.

GURKHAS' DARING DEED.

FIGHTING IN AFRICA: INTERESTING PRESS NOTE.

(REUTER'S AGENCY.)

There is a lull again in the news. We have very few messages regarding actual operations. One message talks of terrible bombardment of Ypres, Rheims, and Soissons. It looks as though the Germans are making a last artillery effort. Our Indian Soldiers on the Ypres La Basse line are said to have stood the artillery well even where they had not much opportunity for the display of their own offensive. The Russians are said to have captured 2000 Austrians in the battle between Cracow and Czenstochowa. A small affair is reported to have occurred between outposts in Egypt where the Bikaner Camel corps fought well and killed a number of the enemy.

GREAT BRITAIN.

THE BRITISH FORCE.

Casualties.

LONDON, November 23.

The following casualties are announced:—

Killed.

Second-Lieut. Cox, Field Artillery, Second Lieut. Ker-Gulland, London Scottish; Lieut. J. J. Dickson, Highland Light Infantry; Lieut. R. Horridge, Manchester; Lieut. H. Nicholson, Cheshires; Major F. Braithwaite, Lieut. C. Dickson, and Second Lieut. Eimen-Hickson, all Loyal North Lanes; Capt. Carri-Harris, Engineers; Capt. Conyngham, Medicals; Major A. Euckingham, Gordons; Major Chrystie, Garrison Artillery; Capt. Docker, Royal Fusiliers; Lieut. N. Huntington, Lincolns; Major T. H. Preston, East Lanes; Capt. Walker, East Yorks; Second-Lieut. G. Cecil, Grenadier Guards; Major Roake, and Second-Lieut. Chandler, Wiltshires; Lieut.-Col. M. Green, and Lieut. Fushers, South Lanes.

EYE-WITNESS'S ACCOUNT.

Heavy German Losses.

LONDON, November 23.

A Press Bureau eye-witness says that Monday the sixteenth was the most peaceful day for many months. The Germans had intended to make a massed assault but our artillery had been so destructive that the enemy awaited reinforcements.

It is undoubted that the Germans committed faults in massing preparatory to an attack affording targets to our guns and maxims with devastating result to the Germans.

On Tuesday three infantry attacks were made after the shelling of our positions. We repulsed the first by a brilliant bayonet counter-attack. The second was broken five yards from our line the enemy leaving 1200 dead and the third was repulsed by artillery.

Owing to the high tide the inundations have been extending satisfactorily south-east Dixmude. Our trench mortars were used for the first time on Thursday with good results. Snow has made roads even worse and the condition of trenches is wretched beyond description the men sitting and standing in a mixture of straw and half frozen slush. The problem of how to enable men to keep their feet reasonably dry and warm is engaging serious attention. Nevertheless the men are bodily in good condition and abundant food has reached them regularly.

One result of the soft ground is that the enemy's howitzers shells sink some depth before detonating and expend part of their energy in throwing mud about. Our successful resistance has hitherto had a most encouraging effect despite the exhausting nature of the operations. Our men show great enterprise in making local counter-attacks and cutting off patrols similar to outpost attacks.

The eye-witness corrects misstatements about Ypres and says that no Germans except prisoners and possibly spies have succeeded in entering it. He adds that the Allied position at Ypres is stronger than it has ever been before.

THE TERRITORIAL TROOPS.

Regiments at the Front

LONDON, November 23.

Wounded who have arrived in England and letters from the front indicate that the territorials generally are in the fighting line. The latest Corps to be mentioned are Hert's Yeomanry and Oxfordshire Hussars.

THE INDIAN FORCE.

Under Terrific Fire.

Gurkhas' Daring Achievement.

ALLAHABAD, November 23.

The "Pioneer's" London correspondent cables:—According to a correspondent of one of the home papers the Indian Divisions in the line Ypres-La Basse had for several days to face a terrific assault and their ranks were daily thinned by the murderous fire of heavy artillery and machine guns against which they had little opportunity of showing their prowess in charge and night attack.

Occasionally however they did wonders in this way. A Company of Gurkhas having been terribly worried by fire from a German trench about 200 yards from their own, four Gurkhas crept to their trench in the darkness and killed fifteen of its defenders the rest of whom fled in panic.

INDIAN WOUNDED.

Brighton Corporation's Offer.

LONDON, November 23.

King George has accepted the offer of the Corporation of Brighton to accommodate the Indian wounded in the famous Pavilion Dome.

Prisoners' Attempted Escape.

With Fatal Results.

LONDON, November 23.

At the inquest at Douglas, Isle of Man, five aliens were killed in an attempt to escape from the camp of two thousand prisoners. It was stated that at the conclusion of dinner they attacked on a given signal the guard who fired into the air. As this failed the guard fired a volley at the prisoners killing five and wounding twelve. The remainder surrendered.

One prisoner clambered to the roof with the intention of making his escape but fell fracturing his skull.

The inquiry was adjourned.

British Casualties.

LONDON, November 23.

Killed.

Capt. E. W. Walker East Yorks. Unofficially reported killed. Lieut. C. E. Andrey, Capt. P. Barrett, Major Chappier, Lieut. C. Chute, Lieut. F. Styles, Second Lieut. G. Prozier, and Second Lieut. Sullivan, all of the Munster Fusiliers.

FRANCE.

THE ALLIES' FRONT.

Bombardment of Ypres.

French Communiqué.

PARIS, November 23.

Last evening's Communiqué said "The Germans violently bombarded Ypres on Sunday. The markets and townhall were destroyed. There has been rather heavy cannonade in the region of Soissons and Vailly. Elsewhere nothing noteworthy has occurred."

TELEGRAMS.

A Paris Official Statement.

LONDON, November 23.

Paris. A communiqué says:—Yesterday was marked by violent cannonades. The enemy directed his fire especially on Ypres where the belfry of the cathedral, markets and many houses are on fire also on Soissons and Rheims.

We had a warm day in Argonne. The enemy made a number of exceedingly hot attacks but was repulsed. There was no change on the rest of the front.

RUSSIA.

The Russian Operations.

Fighting in Poland.

Heavy Fighting in Progress.

PETROGRAD, November 23.—(5 55 A. M.)

An Official statement says that fighting on the Vistula and Warta continues with supreme determination.

There is no essential change on the Czenstochowa-Cracow front.

Evacuation of New Saudec.

The Austrians in Galicia have evacuated Newsaudec under Russian pressure.

Its Importance.

The capture of Newsaudec by the Russians closes all the passes across the Carpathians.

The Russians captured two thousand Austrians in the battle between Cracow and Czenstochowa.

GERMAN TROOPS IN POLAND.

Artillery Help Impossible.

ALLAHABAD, November 23.

The "Pioneer's" London correspondent cables:—The "Morning Post's" Petrograd Correspondent says that in Poland the Germans appear to be using their finest troops and depending for the first time in the war upon their manhood instead of their machinery. Over the Polish roads it is impossible to make use of their big guns. When the veil is lifted it will once more be found that the Germans have been outwitted by the strategy of the Grand Duke.

GERMANY.

German Army Discontented.

LAHORE, November 23.

The "C. M. Gazette" cables:—London November 23. A correspondent of a Dutch paper says discontent among the corps of the Bavarian officers is increasing. They complain that they have been sacrificed by the Kaiser and always put in the front of the firing line and out of their 6,00,000 men not above 1,10,000 survive.

The Balkan States Action.

Indications of the possibility of action by other Balkan Powers are being watched with the greatest interest.

TURKEY.

OPERATIONS AGAINST TURKEY.

Fighting in Egypt.

Bikaner's Corps Distinguishes Itself.

LONDON, November 23.

The Press Bureau announces that a small affair occurred between the outposts in Egypt. The Bikaner Camel Corps fought well and killed a number of the enemy.

BRITAIN.

Bombs on a Zeppelin Shed.

Mr. Churchill's Statement.

LONDON, November 23.

In the House of Commons this evening Mr. Churchill in a written statement said that Squadron Commander Briggs, Flight Commander Babington and Flight Lieutenant Sippe flew from France to a Zeppelin factory at Friedrichshafen where they descended to a close range under heavy fire from guns, quickfiring and rifles. They then threw bombs. Squadron Commander Briggs was shot down and wounded and conveyed to hospital as prisoner. The others returned safely to France although their machines were damaged by gun fire. They report that positively all their bombs reached their objective doing serious damage to the factory.

A GERMAN SUBMARINE.

Rammed on Scottish Coast.

LONDON, 24.—(1-10 A. M.)

The Admiralty announces that a British Patrol Vessel rammed a German submarine M. 18 off the North Coast of Scotland yesterday. An hour later a submarine was seen on the surface flying the white flag. She foundered as the Destroyer "Garry" arrived. The Destroyer rescued 26 of the crew, only one man being drowned.

TELEGRAMS.

In the Admiralty Division of the Bombay High Court before Justice McLeod this morning Mr. Binning appeared on behalf of Schorder Smith and Co. for a re-

The Commissioner in Sind on Saturday, at Jacobabad, performed the ceremony of opening the new feeder railway of 77 miles from Jacobabad on the Sind-Baluchistan Frontier to Kuchmore on the Sind-Punjab Frontier, built by the Upper Sind Light Railways Ltd. The Hon. Mr. Webb, C.I.E., in handing the line-clear to the Commissioner on a handsome silver tray suitably inscribed, foreshadowed the future extensions of the Upper Sind Light Railways southward to Shahdadkot, Kambar and Larkhana and northward to Mitharkot, Rajanpore and Dera Ghazi Khan. He mentioned that the Commissioner and party would have to be content to make the trial trip on the new railway in a third class carriage, because the first class carriages ordered out from Europe were, thanks to the Germans, lying at Antwerp at the bottom of the Scheidt. The Commissioner, in the course of his speech, said:—"You said, Mr. Webb, that the advantage of the Company's undertakings was greatest when they benefited not only the interest of the shareholders but also the interests of the general public, and if that be so, I feel that in this instance your Company ought to be fully satisfied with their achievement, as, judging by the case with which the capital was raised and the success which has already been attained elsewhere your undertaking I am sure, will be a paying concern for the shareholders at least, and I am perfectly certain that you have also helped most wonderfully the interests of the public in providing this easy means of communication through a long stretch of land which had hitherto to be traversed toilsomely and slowly. Also the railway will be an administrative convenience, and officers of the Government will be able to get about quickly and to be on the spot where they ought to be in good time. I can only hope that the extensions foreshadowed by you will be undertaken at no distant date and that we shall be called here again, ere long to participate in another ceremony similar to this."

లింకలన తనివాము ఈ దయముగి గంటల కెక్కువ దూరమును
హత్య చేయుబడినది. ఇతడు తన వదినె గారిని చంపి వేసెను. ఇట్టి
నికీ పాలంకోట రిజర్వు పోలీసులూ పని. ఈ క్రాని నేటిను వదిన
గారిని బలవంతము చేసెనట దానికామె సిప్పుకొనినది కాదట
దానినిదనామెను పొనువగా, పొనుమమె పెంటనే మృతి
పొందినది. ఈ దూరణము బరిగినప్పుడు మద్రాసు తల్లిదండ్రు
లాయుంటియంగే యుండిరి. హత్య చేసినతరువాత మద్రాసు
పోలీసువారికి తగ్గమై నేరముచేసినట్లు సిప్పుకొనెను. దీనిం బరి
నెనున్నట్లు నితరుల క్షాంతిగలదును.

దినపత్రిక

ప్రతిదినము 10 పుటల విషయ ముండును.
చందా సం॥ నకు రూ. 12-0-0.
6 మాసములకు రూ. 6-4-0.
3 మాసములకు రూ. 3-4-0.
1 మాసమునకు రూ. 1-2-0.

చదువరిగిన ప్రకటన.

కొండ్ల, సరస్వతి, సుశోచన చరిత్రలు రు 0-5-0
కలభాషిణి - చంద్రశేఖర కవల 1-3 ,, 0-9-0
మద్రాసు న్యాయ 1-శేరు రు 0-12-0; పీఠే ,, 0-9-0
పాఠశాల పుస్తకములు, ఆంధ్రగ్రంథములు దొరకును.
N. V. & Son. 87, రామస్వామి పేట, మద్రాసు.

పలవనలతాలూకా జేబుపెట్టి వెంకటరామయ్య ఆసు పేరు గలవార యని చెప్పి బక్కరు మావద్దనుంచి సొక్కుతీసికొని జి. ఎ. 29-18706. మద్రాసు యానెంబరుగల నూరు రూపాయల ఆరనోటును మాకు యిచ్చి పాకీఆరనోటును వారందరి ములలో పంపించెదమని చెప్పిపోయినవారు ఎచ్చటనో దొరకకఉన్నార. వీరిని తెలిసినవారు వీరివాసస్థలమును మాకు తెలియజేయవలెను. పాకీ ఆరనోటులుగలవారు మావద్ద మార్పుకొనవచ్చును. బి. అశ్వేధనారాయణం.
పట్టువాళ్ళారం వెంకటయ్య, గెండుశూరు మార్గం.

Notice.

An Association of the old boys of the A. E. L. M. College has been recently started and it is proposed to celebrate the College day in January 1915. All those who were Students of the College for at least one term in the College classes or in the class immediately preceding are deemed to be members. Gentlemen are requested to write their present addresses to the under signed so as to ensure personal invitations.

M. KALIDAS.
High Court Vakil,
Guntur.

ప్రపంచ చరిత్ర.

(2 సంచికలు వెలువడినవి.)
ఇం దన్ని బెజ్జముల చరిత్రయు సులభ మగు భాషలో తెలిపబడుములతో కథలవలె వర్ణితమగును. చందాపద్ధతి సంవత్సరమునకు (రమారమి 600 పుటలు) 6 సంచికలు, చందా రు. 2-0-0-0 (పోస్టేజితో సహా) ప్రచేశ రుసుములేదు. సంవత్సరము చందా ముందుగ స్వీకరింపబడును.
వలయువారు:-
గా. హరిసర్వోత్తమరావు, ఎం. ఏ., చింతాద్రిపేట, మద్రాసు. అని వ్రాయుదు

లిలావతి నవలలు.

ఈనవలలు చరిత్రవిషయకములును మనోహరకథా కల్పితములునై 2 నెలల కొకటి చొప్పున ప్రచురింపబడుచున్నవి. చందా దారులకు నవలలన్నియు చక్కని క్యాళిగొనియును చేయబడి 100 పేజీలకు రు. 0-4-0 చొప్పున వి. పి. గా. సంపాదకు. ప్రచేశరసుము రు 0-4-0 లు రావట్టుచును. ప్రతిచాల్యము 400 పేజీలు మించినది నెల రు 1-0-0 నింపియుండదు. పేజీ ప్రచురించిన నవలలన్నియు గోడవాళ్ళ చందాదారులు, వెలువడిననవలలు.
(1) అశహరింక రు 0-5-0. (2) శృంగారకల్పి రు 0-10-0. (3) స్వర్ణమహా రు 1-0-0. (4) కారడ. రు 0-12-0. (5) హరిహరింక 0-7-0.
నోటు:- రసవంతమునై న నవలల వ్రాసింపువారికి 800 ప్రతు లునితముగ నీయబడును.
అచ్చు:- లిలావతి నవలాసమాజము.
రాజమండ్రి; గోదావరి జిల్లా.

ప్రకటన.

నా తాలూకా స్థిలు బ్రతుకు పెట్టెలో ఉన్న టునంటి ఈ దిగున తప్పిలు దాఖలాబట్టలున్న రికార్డును ఈనెల 11-11-1914 తేదీని నెబ్బాడ బస్తీ గవర్నరుపేటలోని నెం 5/257 రు గవ్వూము లోనుంచి పగలు యమారు 10 గంటలకు పెట్టెలో సహా చోరులచే స్వగ్రహింప బడినవి. ఇంతవరకు నాటి ఆచూకీ దిక్కలేదు. సదరుబట్టలున్న రికార్డును ఎవ్వరైనా దొరకిన యెడల గవర్నరు పేట లోని సదరు 5/257 నెంబరు ఇంటియజమానిగారి వరంగా బట్టగొందిన నాటికి రు 10-0-0 (పదిరూ పాయలు) బహూమతి ఇయ్యబడును.

పోయిన ఆస్తివివరం.

- 1 తెల్ల ఆల్పేకకోటు కొ. పి. అనివిలాసము ఉన్నది
  - 1 తెల్ల జరిడు త్రీయం. డిటో విలాసం గలది.
  - 1 తెల్ల జరితలగడ్డ. డిటో విలాసం గలది
  - 1 రేకు దుప్పటి.
  - 6 వినగడప దక్షిణపు వంటు గ్రామం తాలూకా న్న 1312, 13, 14, 16, 17, 18, ఫసలీల అమకం తక్కులు.
  - 1 తాలూకాలోని మిటింగుకు సంబంధించినకవరు.
- ముఖ్యముగా పైరికార్డును తెచ్చి బట్టగొ చినను రు 10-0-0 (పదిరూపాయలు) బహూ మతి ఇయ్యబడును.

కొత్తగుండ్ల విచ్చయ్య

వినగడపదక్షిణపువంటు అందు కొత్తపల్లి యెస్టేటు ప్రాప్రయిటరు, గంపలగూడెం.

మదన కామేశ్వర లేవ్యము.

20 పుటలు డబ్బీ రు. 1-0-0.
దుర్బలు పాలిటి వరప్రసాదము.
ఇదిమిక్కిలి పీఠ్యవృద్ధిని, ధాతుపుష్టిని, బలమును, కలిగించును, (2) మేహములు, నిక్కాక, నిస్సత్తున, శుక్లవర్ణము, అతిమాత్రమును ఖండించును, (3) రక్తమును శుభ్రపరిచి వృద్ధి బొందించును. (4) వరములకు ప్రభుననిచ్చి యాదనమునుపూరించును. (5) ఆరోగ్యమును, సంకాపమును పొందగోరువారల కిదియే వ్యక్తమగు టానిక్, అది ఇచ్చిన మోగ్యతా పుత్రము లనేకములున్నవి. 2 వట్టిలుచాలును, వెలమిగుల స్వల్పము. పాలముగడ్డ లేవ్యము:- రక్త శుద్ధికి శ్రేష్ఠ మైనది. సనా మేహము, మేహములు, పొడలు, తుండ్లు, జీల, పొట్టురాలుట, యితరచర్మరోగములు, కీళ్లనొప్పులు, రసవోషము, మలబద్ధము మొదలగువాటిను 4 డోతో నిర్మూలముచేసి పరిశుద్ధమగు రక్తమునిచ్చి నేహపాటనములు హెచ్చించును. 20 పు. డబ్బీ రు 1-4-0 (4 డో. రు 4-8-0)
ఘనసారచండిని:- ఇది తెలుపు, ఎరుపు, పసుపు మొదలగు అంటు (శిశు) రోగములను, మూత్రపుంతులను ప్రావమును తక్షణమే మాన్పును. 2 డబ్బీలుచాలును, డబ్బీ రు 1-4-0, మాక్యాట్లాగు ఉచితము, వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము. 5 రూ. మొదిన ఆర్డరుకు రు 1-కి 0-2-0 కమిషన్ యిచ్చెన వి. పి. ఏ అందుకో, ఆయుర్వేదసమాజం, పొంపూరు, గంపలగూడెం.

కలరామాత్రలు.

డబ్బీ 1-కి 12 మాత్రలు నెల రూ. 0-6-0.
కలరా ప్లేగునలెనే ఒకవిధమైన అంటుజాడ్యము. ఇది గాలియందు నీటియందువరమానువులైన విష పురుగులు చేరుటవలన గలుగును. తగిలిన నెంటున మందును తీసుట ఆవశ్యకము. కలరా యున్నచోట నీటిని కాచిత్రాగుట యుక్తము.

గహ్వరీమాత్రలు.

20 మాత్రల డబ్బీ 1-కి రు 0-8-0 వి. పి. 0-12-0
రక్తవిలేచనములు, బుక విలేచనములు, జగట విలేచనములు, అల్లవిలేచనములు మొదలగునవి ఈ మాత్రలను మూడుపూటలు నేవించినతోడనే చాలిపోవును. నీనిని పిల్లలకుకూడ వాడవచ్చును. అన్యతాంజనము శిపో, 10%, ఫోరోడ్డు, శాంబాయి 6-7 తంబుపెట్టికీధి, మద్రాసు.

దంతచూరము

డబ్బీ 1-కి 0-2-0 12-కి రూ. 1-0-0.
గుంటినువ్వులకు దివ్యోషధము. సుచాసనినగలిగిండును. ఈ దంతచూరముతో పండ్లుతోప్పుట వలన చిగుడు గట్టిపడును. చిగుళ్ళయొడి రక్తము ప్రవించకుండును. నోటదుర్గంధము లేకయుండును. పండ్లు ముత్యములవలె తెల్లగానుండును.
సర్వసామాన్యముగ వాడుటకు దగియున్నది. ఒక సారి వాడి పరీక్షించి చూచుటకు యుక్తము. పంటిపోటుకు తీపులకు మంచిపొడుము.
ప్రతివారము వేలకు వేలు డబ్బాలు విక్రయము.

తామర తైలము

నీకు తామర బాధగలదా?
తామర ఒకవిధమైన పురుగులవలన చర్మము మీదగాని, వెండ్రుకలలోగాని, లోచర్మములోగాని, గోళ్లలోగాని బుట్టవచ్చును. పురుగులలోని భేదములబట్టి తామరలోను 2, 3 భేదములు గలవు. తీట, దురద, ఏనుగుగజ్జ మొదలగువానికి మంచి మందు. అనేక సంవత్సరములు, మాసములు బాధ పడినవారు దీనివలన తక్షణమే సుఖమును పొందిరి. వేలకువేలు డబ్బాలు విక్రయము. నెల 1-కి 0-6-0

జ్వరహరి

నీసా 1-కి నెల రూ. 0-12-0
జ్వరము శరీరమునందు రక్తభేదము, రక్త గతిభేదమువలన గలుగును. సాధారణముగా నీటి, గాలి, స్థలపుమాపువలనను దేహమునకు గాసి వలనను జ్వరమువచ్చును. జ్వరహరిని అయిదు పూటలు నేవించిన పట్టువిడుపు జ్వరములు, చలి పురాణజ్వరములు మొదలగు సమస్తజ్వరములు మానును; కొద్దిదినములు నేవించిన శరీరము యధాస్థితినిజెంది ఆరోగ్యము గలిగియుండును.

గజ్జికి తైలము.

నెల డబ్బీ 1-కి రు. 0-3-0 వి. పి. సహా 0-7-0.
గజ్జి, చీడ శరీరమంతట వ్యాపించి ముఖ్యముగ చిన్న పిల్లలకు విశేషబాధను గలిగించుచు న్నవి. ఈతైలమును నాలుగుపు టలుచాచిన తప్పక బనిజేయును.

వజ్రగుళికలు.

20 మాత్రలకుల బుడ్డి 1-కి రు. 1-0-0.

ధాతుపుష్టికి, బలమునకు, ప్రాణమునకు రక్త పుష్టియు, నర పటుత్వము కారణములు. రక్త పుష్టికి మంచి ఆరోగ్యము మూలము. ఆరోగ్యము బహిరంగ శరీరవ్యాయాయమువలనను, ఇత్యంతయత్నమువలనను గలుగును. వ్యభిచారము, సుఖనోగములు, దురభ్యాసములు, విశ్రాంతి లేకుండుటయు, ఆరోగ్యమునకు హానినిజేయును. దీనివలన శుక్లవర్ణము, స్థలము, శక్తిలేకుండుట, అగ్ని నూండ్లము, భయము, కంపము, చురుకుదనము లేకుండుట మొదలగునవి గలుగును. వైజ్యులకు వజ్రగుళికలు వజ్రాయుధమువంటిది. అన్యతాంజనము శిపో, 10%, ఫోరోడ్డు, శాంబాయి అన్యతాంజనము శిపో, 6-7 తంబుపెట్టికీధి, మద్రాసు.

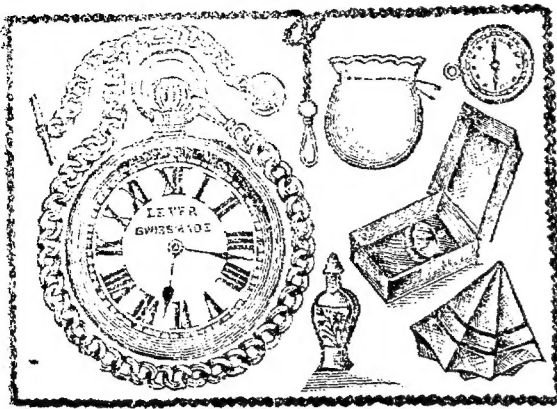
శ్రీశైలసవాది.

నూతనగడియారము.

నాణ్యమైనవాది.

స్ట్రాంగ్ పాకెట్ లీవర్ గడియారము.

7 బహుమానములతో కీని నెల రూ. 8-8-0 మూలము. 7 సంవత్సరములు గ్యారంటీ గల.

అర్హులందఱు! ఈనూతనగడియారమును నమూనాకు తెప్పించితిమి. ఇది ప్రపంచముంతయు ప్రసిద్ధి కెరిగినది. మిక్కిలి బలమైన యంత్రసామానులతో తయారుచేయబడినది. మాకు తెలిసి ప్రత్యేకముగ రప్పించియున్నాము. మన గవర్నమెంటువారి గుండుకు సరిగానడచును. వీనిసామానులకు నేక దినములవరకు అరుగక చక్కగా నడుచును. చక్కని గడియారము. కేయేల? కరణం, మునిసీపు, ఉద్యోగియులు, ధనవంతులు, వీధలు మొదలగువారు ఉపయోగించునటుల ధరను తగ్గించి మాకు తెప్పింపేరు భావకముండుకొనుటకుగాను ఈదిగు వకపనులు 7 బహుమానములను పంపుచున్నాము.

గడియారంగొలుసు1, నల్లపట్టుచారం1, ప్యాకెట్ 1, గడియారముంచుచుం1, లాకెట్ 1, సీమెంటుబుడ్డి1, చేతిరుమాల్ 1

5½ మూరనిడివి 2½ మూర నెడల్పుగల పట్టుపంచ యేండ్లైన ఒక చేధర నెల 1-కి రూ. 2-0-0
 మూరల నెడల్పు, నిడివిగల చుట్టుబాలరుచాకం రూ. 1-6-0. 1½ మూర నెడల్పు, నిడివిగల చుట్టుబాలరుపట్టుచాకం 0-15-0
 జపాన్ సిల్క్ వేర్ హావ్ ను, నెం 1-కి మొకలైన్ మేస్ట్రీస్ గి, మదరాస్.

స్పెన్ వర్క్.

ఇది 120 పేజీలుగల పుస్తకము.

ఇది ఎలిమెంటరీ స్పెల్స్ ఒకటి మొదలు అయిదవ గ్రాండ్ డిగ్రీ వరకు చదువు బాలకునకు, ఉపాధ్యాయులకునకు, బయినింగు టీచర్లకునకు మిక్కిలి యుపయోగమైనది. ఇందు పను చతుర్బుజములు, త్రిభుజములు, సమాంతర చతుర్బుజములు, విషమ చతుర్బుజములు, విషమకోణ సమచతుర్బుజములు, హుభుజములు, వీనియొక్క వైశాల్యములను కనుగొనుట, మామి కొలత మొదలైనవి, మాదిరితెక్కలు అభ్యాసములును ఉన్నవి. ఇట్టి పుస్తకము ఇదివరలో తెలుగున లేనేలేదు.

ప్రతి ఉపాధ్యాయునివద్దను తప్పక యుండవలెను.
 దీనినెల ఎనిమిది అణాలు.
 ఒకడజను పుస్తకముల మీద ఒకపుస్తకము కమిషను ఇయ్యబడును. భాగవత చంపు-పద్మరాజ ప్రణీతము నెల రూ. 0-8-0 బలయువారలు ఈక్రింది ఆడ్రెసుకు గ్రాసి తెప్పించుకొనవలెను
 క్రా జోగయ్య టీచర్,
 బోర్డు హైస్కూల్, అమలాపురం.
 గోదావరి జిల్లా.

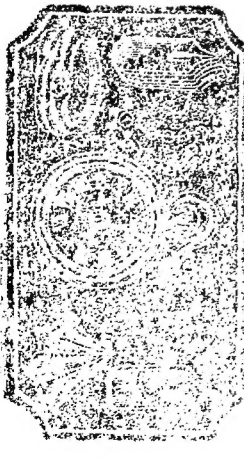
జాతక సర్వస్వము.

ఇది జ్యోతిషాస్త్ర విషయమై ఆశాలగోపాలగురులభముగా తెలుసుకొనుటకై నూచేయుద్రావించి ప్రకటించబడినది. దీనివలన జాతకాదల విషయము మిక్కిలి సులభముగా తెలిసికొనవచ్చును. గ్రంథము ధర్మసరికాగితములమీద నుండరముగా వచ్చువేయబడినది. ప్రతి 1-కి రూ 2-0-0 లు. పోస్ట్ జకొనువాలే భరించువది. వి.పి.గా పంపించబడును.
 వలయువారు— (16-11-14)

మ-రా-రా-క్రీ ౬౫వల్లి వెంకటగోపాలరావు గారు కవితేజ్వరపురం యెట్టేటూహుజూరు అక్కిసు మాజీను. కృష్ణాజిల్లా అసి వ్రాయవలెను.

పాకెట్ లీవర్ వాచ్.

నీనిక్రయము 6 బహుమానములతో రూ 2-14-0 లు మూలము. 6 సంవత్సరములు గ్యారంటీ యవ్వబడును.

ఈవాచ్ బలమైన లీవర్ మోషన్ తోక నాణ్యమైన యంత్ర సామానులతో తయారు చేయబడినది. దీనిని చూడవలెను. వచ్చి యున్నది. కొంచెమైనను వ్యత్యాసములేకుండా సరియైన కాలక్రమము మాపించు వాని యిదియే. మిగుల సుందరమైనది. నీని 6 బహుమానములవరకు:— (1) నాణ్యమైన చేతిగడ్డ, (2) పసుకమైన అత్తరు నీసా, (3) సర్వాకారమైన ఉంగరము, (4) గడియారపు గొలుసు, (5) వివిధమైన స్టీలుబుడ్లు, (6) బెట్టులచూడెడు కంహాను.

దయచేసి ఈవిషయమున గ్రాసి తెప్పించుకొనుడు.
 బి. ఆర్. వెంకటరమణ అందు కంపెనీ,
 నెం. 7, కోపు వెంట్రాచలయ్యర్ నందు, మదరాస్.

కొన్ని సవరి! మనోహరముగ నవరి!

ఇందుమణి.

సంగదేశ కవిసాహిత్యములలో సొకలైనట్టియు, జగద్విఖ్యాత గాంచినట్టియు శ్రీరమేశ్వరచంద్రదత్తుగారి నవల నమూనాచి యత్యంత మృదుమధురమైనది చదివించబడినది. కథా సంక్షిప్తమై మిమనోహరమై, సీలిదాయకమై నూతన భావవిలసి తమై ముద్దుతమగ నుండిన ఇందలి దేశభక్తి, దైవభక్తి, భగవద్భక్తి, స్వాధ్యాయము, దీక్షాక్షణ పరాయణత్వము చెప్పవలసివచ్చును. పతీతకాలాలకుండు కథానాయిక లోకము నయినను అతిమోములై చదువుల మృదంగముల నీరు గాచుచును. దేశాన్నిత్యమునకు పోవకములగు దురాచారము లిందు బుడింపబడినవి. ఈనవల ఇటీవల ప్రచురించిన ముగింపువరకు విడుదలవోరు. డెబ్బై పైజాలో చక్కని కాగితములపై చందముగ ముద్రింపబడి 204 పుటలను గలిగియున్నది. నెల 10 అణాలు. పోస్ట్ జకొనువాలే భరించువది.
 మ.రా.రా. హేజీబు రామారావుగారు,
 ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా అసి వ్రాయవలెను.

పోస్ట్ జకొనువాలే ఉచితము.

వీరవర్మరాజును మాలినియును.
 ఒకపదిత్రమైన కథ—చదువుటచే మానసాల్లాసము కలుగజేయుటయే గాక ఆరోగ్యమునకు కావలసిన స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అందుదెలిపి యున్నాము. కోరువానికి ఉచితముగా పంపబడును.

జాగుసేయక లిప్తమే వ్రాయును.
 వైద్యశాస్త్ర విశేషకర్ గోవిందజి,
 ఆలంక నిగ్రహ డివీషన్ యము,
 22, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

ఆదిపచ్చికాన లేక జన్ను

తులం 1 కి రూ. 3-4-0

గోరోజనము

తులం 1 కి రూ. 5-8-0

అమృతాంజనం దీప్తి, 100, శ్రీరీ గోడ్డా, బొంబాయి
 7, తంబుచెట్టిబీడ్, చెన్నై నట్టణము

మంచినయము! వేనవేలు ఖర్చుపడినది!! వేనక దొరుకవు!!
 ఈపంచలు కొనువారికి, పంచ 1-కి ఆ లెలా ర్పాటమున కోర్కెని కోదండప్రభాపము అను గ్రంథముకట్టి ఇవనము.

మేలైన జపాక్ పట్టువంచలు.

ఆనేక పంచలు కర్చుపడినందున పస్తుతం ధరలు తగ్గించియున్నాము.
 వాచకులారా! శృంగారమున్ను నాగరికతయున్నుగల మేలైనజపాక్ పట్టువంచలు పంపగదినముల అనంతముకొరకు తెప్పించి విక్రయించినది తోగా మిత్రాద్రి పంచలెమా తమే యున్నది. ఇందులో ఎరుపు, పచ్చ, ఆకుపచ్చ, రోజా, మేఘవర్షం ఇత్యాదిరంగులు గలవి. జ్ఞాపనీయమైనవి, ర్పరపడును.
 5½ మూరనిడివి 2½ మూర నెడల్పుగల పట్టుపంచ 1కి 2-0-0
 పంచ 1-కి తపాలఖర్చులు 0-40-0
 డిటా రెండుపంచలు కొనువారికి తపాలఖర్చులు ఇవనం.

టి. సీతారామ మొదలియార్,
 కి, కందప్ప మొదలిపిది, తిరువల్లికే.జి, మదరాస్.

శ్రీరంగరాయవిజయము

విజయనగరరాజ్య చక్రవర్తి శ్రీకృష్ణ దేవరాయని సం తలివారిలో పెడపటిపురుషుడను శ్రీరంగరాయుడైనవలకు కథా నాయకుడు. కథాఅద్భుతము, రసవంతము. ప్రతి 1కి అణాలు 8 పుస్తకము వలయువారు “యస్. వి. రంగాచార్యులు 88 వకదా ముల్తియప్పకొ విధి చెన్నై పురి” అని వ్రాసిన పుస్తకము వడయంగలరు. (8-11-14)

సింహం

లాడియానా

పాలయింగున

12 తులముల డిబ్బా

1-కి రూ. 1-0-0.

PN SIMHAM & CO
 AUDIAPPA NAICK
 MADRAS

పి. యక. సింహ అందు కంపెనీ,
 26, ఆదియప్పనాయనిబీడ్, మద్రాసు.

చక్కని సువాసనగల సెంటులను ప్రేమించువారు

అటోమిక్ బహార్ (రిజిస్టరు)
 ఆనుప్రాణియులకు ద్వేషించబడిన అట్టి రుచియొగినవలయును.
 మనోహరమయినది, సువాసన లడి, దానికాలము కావలయుండునది, వీర్యరచుడిన కొన్ని పువ్వులును గాని మాత్రమే తయారు చేయబడినట్టిది. ఇందు మధ్యకాని ను తెప్పించలేదు. చేతిరుమాలు మీదగాని, బొంబాయిగాని కొన్ని బొట్టుకు వేసికొనినయెడల సువాసనలతో నూడిపులతోగల లోకీ సుగంధమునుండును ఈ యద్భుతమైన మృదురముల పువ్వులునుండి తయారుచేసిన అట్టి సుగంధ సువాసనలనుండును అటోమిక్ బహార్ యొక్క ముఖ్యమైన యుపయోగము చిన్న బుడ్డి విలువ 0-8-0, మధ్యగతికొ విలువ 0-12-0, ప్లీట్ ముల్లలైరుగల పెద్దసయిన బుడ్డి 2-0-0. ఈయద్భుతమైన సుగంధపువ్వుల ఘనములు లాడుచుండు కాళ్ళును డబ్బా 1-కి 0-10-0. వి. పి. ఖర్చుకొనువారికి భరించవలయును.
 పోలు ఎజెంట్లు—అంగ్లో ఇండియన్ ట్రేడ్ లిమిటెడ్ కంపెనీ,
 153, నామా మనీడు, బొంబాయి.
 భువరాసు ఏజెంట్లు—మెనకే పురమోర్తేం మూర్తి,
 నెం. 23, వై నాబజారు కోడ్డు, క్షరకుబజారుమీద, మదరాసు